

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ

УТВЕРЖДАЮ
Заместитель Министра образования
Республики Беларусь
Р. С. Сидоренко
«12» июля 2018 г.

ИНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧЕСКОЕ ПИСЬМО МИНИСТЕРСТВА ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ

ОБ ОРГАНИЗАЦИИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА В УЧРЕЖДЕНИЯХ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В 2018/2019 УЧЕБНОМ ГОДУ

ОБЩИЕ ТРЕБОВАНИЯ К ОРГАНИЗАЦИИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА:

обеспечение доступности дошкольного образования;

обеспечение здоровьесберегающего процесса в учреждениях дошкольного образования на основе межведомственного взаимодействия;

совершенствование качества образовательного процесса.

СОХРАНЕНИЕ ДОСТУПНОСТИ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Прием, перевод и отчисление воспитанников осуществляется в соответствии с требованиями Кодекса Республики Беларусь об образовании (далее — Кодекс), Положения об учреждении дошкольного образования, утвержденного постановлением Министерства образования Республики Беларусь от 25.07.2011 № 150 (далее — Положение об учреждении дошкольного образования), Правилами пребывания иностранных граждан и лиц без гражданства в Республике Беларусь, утвержденными постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 20.01.2006 № 73.

Обращаем внимание на то, что работа с гражданами осуществляется на основании заявительного принципа. В случае желания родителя (законного представителя) ребенка перевести его в другое учреждение дошкольного образования направление в учреждение дошкольного образования должно быть выдано в день обращения. При выдаче направлений необходимо руководствоваться требованиями пункта 45 Положения об учреждении дошкольного образования о том, что прием лица в учреждение дошкольного образования осуществляется в течение календарного года при наличии в нем свободных мест.

Министерство образования рекомендует при осуществлении административных процедур в

отношении граждан Республики Беларусь, иностранных граждан или лиц без гражданства, в том числе индивидуальных предпринимателей, или юридических лиц Республики Беларусь, других организаций включать в регистрационно-контрольные формы реквизиты, необходимые для обеспечения учета заявлений родителей (законных представителей) несовершеннолетних, на выбор один из государственных языков Республики Беларусь (русский, белорусский), а также организовать разъяснение родителям (законным представителям) несовершеннолетних возможности получения образования на одном из государственных языков Республики Беларусь.

Подпунктом 5.6 пункта 5 статьи 79 Кодекса определено, что *досрочное прекращение образовательных отношений* по инициативе учреждения образования (в том числе учреждения дошкольного образования) осуществляется в случае длительного отсутствия (более тридцати дней) без уважительных причин на занятиях в течение года.

Руководитель учреждения дошкольного образования вправе самостоятельно в каждом отдельном случае (с учетом конкретных обстоятельств) решать вопрос о том, являются ли те или иные причины отсутствия воспитанника в учреждении дошкольного образования уважительными.

В случае возникновения разногласий этот вопрос решается органом управления образованием, на территории которого находится учреждение дошкольного образования, посещаемое ребенком.

В частности, уважительными причинами могут признаваться такие обстоятельства, которые объективно препятствуют родителям (законным представителям) воспитанника привести своего ребенка в учреждение дошкольного образования:

болезнь ребенка;
санаторно-курортное лечение;

пребывание ребенка на домашнем режиме (по рекомендации учреждения здравоохранения); карантин;

наличие листка временной нетрудоспособности у родителей (законных представителей) воспитанника;

отпуск родителей (законных представителей) воспитанника;

служебная командировка родителей (законных представителей) воспитанника;

выходные дни родителей (законных представителей) воспитанника, в том числе работающих по скользящему графику работы, при предоставлении дополнительного свободного от работы дня в неделю матерям в соответствии со статьей 265 Трудового кодекса Республики Беларусь;

простой организации (подразделения), в которой работают родители (законные представители) воспитанника;

временная потеря работы родителями (законными представителями) воспитанника по независящим обстоятельствам;

каникулы (летние — 90 календарных дней, зимние — 10 календарных дней, весенние — 10 календарных дней);

подписания санитарно-эпидемиологической службы о закрытии учреждения дошкольного образования;

наступление чрезвычайных обстоятельств, в том числе временная приостановка работы транспорта;

непредвиденные семейные обстоятельства (переезд, смерть или болезнь близких родственников).

Решение об отчислении (прекращении образовательных отношений) воспитанника принимает руководитель учреждения дошкольного образования путем издания приказа, в котором указывается основание отчисления (пункт 51 Положения об учреждении дошкольного образования).

ОБЕСПЕЧЕНИЕ ЗДОРОВЬЕСБЕРЕГАЮЩЕГО ПРОЦЕССА В УЧРЕЖДЕНИЯХ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ НА ОСНОВЕ МЕЖВЕДОМСТВЕННОГО ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ

Обеспечение безопасных и здоровьесберегающих условий в учреждениях дошкольного образования, профилактика детского травматизма

Пунктом 4 статьи 20 Кодекса определено, что создание безопасных условий при организации образовательного процесса является обязанностью учреждения образования. В соответствии с пунктом 1 статьи 31 Кодекса обучающиеся имеют право на охрану жизни и здоровья во время образовательного процесса.

За создание здоровых и безопасных условий при организации образовательного процесса в

учреждении дошкольного образования руководитель учреждения дошкольного образования, педагогические работники несут персональную ответственность в соответствии с положениями Единого квалификационного справочника должностей служащих «Должности служащих, занятых в образовании», утвержденного постановлением Министерства труда Республики Беларусь от 28.04.2001 № 53 (далее — ЕКСД).

В должностных обязанностях руководителей учреждений дошкольного образования, их заместителей и иных педагогических работников в *обязательном порядке* должна быть закреплена ответственность за обеспечение безопасных условий обучающихся во время их пребывания в учреждении дошкольного образования.

При получении воспитанником травмы педагогические работники обязаны принять меры по оказанию первой доврачебной помощи, вызову на место происшествия медицинских работников или доставке потерпевшего в организацию здравоохранения и незамедлительно сообщить его родителям (законным представителям).

Расследование несчастных случаев осуществляется в соответствии с Инструкцией о расследовании и учете несчастных случаев с обучающимися и воспитанниками, утвержденной постановлением Министерства образования Республики Беларусь от 07.08.2003 № 58.

Необходимо не только ежегодно рассматривать вопросы состояния травматизма обучающихся и обеспечения безопасности их жизнедеятельности в учреждении дошкольного образования на заседаниях советов структурных подразделений городских, районных, областных (Минского городского) исполнительных комитетов, местных администраций районов в городах, осуществляющих государственно-властные полномочия в сфере образования (далее — органов управления образованием), педагогических советов учреждений дошкольного образования, но и анализировать причины получения травм воспитанниками в учреждениях дошкольного образования, устранять условия, способствующие их получению, планировать и проводить мероприятия по профилактике детского травматизма.

Министерство образования обращает внимание на то, что для обеспечения безопасных условий пребывания детей в учреждениях дошкольного образования, исключения возможности создания предпосылок для возникновения чрезвычайных ситуаций, усиления контроля доступа посторонних лиц в учреждения дошкольного образования необходимо:

усилить контроль за соблюдением требований нормативных правовых актов, инструктивно-методических писем, постановлений, коллегий Министерства образования по вопросам обеспечения безопасных условий жизнедеятельности детей дошкольного возраста в учреждениях дошкольного образования;

продолжить проведение работ по оборудованию учреждений дошкольного образования системами видеонаблюдения, ручными системами тревожной сигнализации, установке кодовых замков (домофонов), звонков;

проводить общие (групповые) родительские собрания по вопросам обеспечения безопасности жизнедеятельности детей раннего и дошкольного возраста в учреждениях дошкольного образования и в условиях семейного воспитания;

размещать на сайтах учреждений дошкольного образования, информационных стендах в возрастных группах материалы по данной тематике;

оперативно информировать руководство о чрезвычайных ситуациях в учреждении образования.

Педагогические работники должны визуально проверять групповые помещения, игровые площадки на предмет их безопасного состояния и исправности оборудования, наличия предметов и веществ, подозрительных и опасных для жизни и здоровья. При обнаружении нарушений режима безопасности они обязаны немедленно принять меры по их устранению, поставить в известность заведующего учреждением дошкольного образования. Организовывать образовательный процесс до устранения выявленных нарушений запрещается.

Сохранение и укрепление психологического здоровья субъектов образовательного процесса являются приоритетными задачами работы учреждения образования. В новом учебном году деятельность педагогических работников должна быть направлена на создание атмосферы нетерпимости ко всем проявлениям жестокости и насилия по отношению к детям, на своевременное предупреждение возможных нарушений в становлении и развитии личности несовершеннолетнего и межличностных отношениях.

Обращаем внимание на неукоснительное выполнение приказа Министра образования Республики Беларусь от 15.02.2018 № 119а «О мерах, направленных на профилактику совершения преступлений в учреждениях образования в отношении обучающихся» и Алгоритма информирования педагогическими работниками родителей, опекунов, попечителей обучающихся и (или) сотрудников органов внутренних дел о наличии признаков насилия в отношении несовершеннолетних, основной целью которого является своевременная помощь в реабилитации несовершеннолетних, подвергшихся насилию.

Педагогическими работниками учреждений дошкольного образования должен проводиться утренний прием воспитанников, предусматривающий опрос родителей о самочувствии воспитанника и визуальную оценку состояния его здоровья. При подозрении на заболевание воспитанник направляется на осмотр к медицинскому работнику для принятия решения о возможности допуска в учреждение дошкольного образования.

Родители (законные представители) воспитанника либо другие лица, которые по их поручению приводят его в учреждение дошкольного образования, должны передать ребенка воспитателю дошкольного образования, а в случае его отсутствия — иному педагогическому работнику, осуществляющему прием воспитанников группы.

Забирать ребенка из учреждения дошкольного образования должны его родители (законные представители). В случае, когда существует объективная причина, по которой они не могут забирать ребенка из учреждения дошкольного образования (болезнь, служебная командировка, график работы и др.), это могут осуществлять другие лица (ближайшие родственники) на основании заявления родителей (законных представителей) воспитанника на имя руководителя учреждения дошкольного образования.

Запрещается отдавать воспитанников лицам, которым не исполнилось 16 лет, и лицам, находящимся в алкогольном или наркотическом опьянении.

В учреждениях дошкольного образования должно быть обеспечено должное санитарно-техническое состояние здания, помещений, коммуникаций и санитарно-технического оборудования.

В случае исчезновения воспитанника необходимо безотлагательно организовать его поиск, сообщить в ближайшее отделение милиции и его родителям (законным представителям).

Адреса и номера телефонов заведующего учреждением дошкольного образования, скорой помощи, пожарной и других аварийных служб должны быть размещены в каждом учреждении образования на информационных стендах.

При возникновении чрезвычайных ситуаций природного или техногенного характера, обнаружении подозрительных веществ и предметов необходимо позвонить по телефонам «101», «102» или единому номеру экстренной помощи «112».

В случае возникновения пожара действия заведующего учреждением дошкольного образования должны быть направлены на обеспечение безопасности воспитанников, работников учреждения дошкольного образования и их эвакуацию в соответствии с Правилами пожарной безопасности Республики Беларусь ППБ Беларусь 01-2014, утвержденными постановлением Министерства по чрезвычайным ситуациям Республики Беларусь от 14.03.2014 № 3.

До прибытия представителей соответствующих структур педагогические работники обязаны немедленно эвакуировать находящихся в опасной зоне воспитанников и обеспечить охрану данной зоны от проникновения посторонних лиц.

Руководитель учреждения дошкольного образования должен информировать органы и учреждения, осуществляющие государственный санитарный надзор, а также иные уполномоченные

органы и организации об аварийных ситуациях в здании и на территории учреждения дошкольного образования, создающих угрозу санитарно-эпидемиологическому благополучию.

Руководитель учреждения дошкольного образования обязан обеспечить разработку и выполнение комплекса мер по реализации запрета курения (потребления) табачных изделий работниками на территории и в помещениях учреждения дошкольного образования.

Запрещается использовать в групповых помещениях и местах пребывания воспитанников электроплитки, кипятильники, электрочайники и др.; применять для целей отопления нестандартные (самодельные) нагревательные устройства; оставлять без присмотра включенные в электросеть электроприборы.

Организация питания воспитанников в учреждениях дошкольного образования

Министерство образования обращает внимание на неукоснительное выполнение требований нормативных правовых актов с целью организации качественного и безопасного питания воспитанников в учреждениях дошкольного образования (<http://edu.gov.by> / Дошкольное образование / Нормативные правовые акты / Питание).

В ходе изучения деятельности учреждений дошкольного образования в части обеспечения качества, безопасности и сбалансированности питания детей в учреждениях дошкольного образования выявлена необходимость уточнения отдельных вопросов, связанных с организацией питания детей-инвалидов, в том числе детей с фенилкетонурией в учреждениях дошкольного образования.

Организация питания детей с фенилкетонурией должна осуществляться с учетом длительности их пребывания в учреждении дошкольного образования (от 3,5 до 12 часов) и в соответствии с Инструкцией об организации питания детей с фенилкетонурией, утвержденной приказом Министерства здравоохранения Республики Беларусь от 14.07.2017 № 793 «О некоторых вопросах организации питания детей с фенилкетонурией» (далее — Инструкция), которой определены перечень продуктов для питания и примерный рацион (меню) для детей в возрасте 3—6 лет, рекомендуемые нормы выхода готовых блюд. Примерный рацион (меню) для питания детей с фенилкетонурией в учреждении образования составляется с учетом получения ребенком необходимого количества лечебной смеси.

Алгоритм приобретения учреждениями образования продуктов питания должен осуществляться в соответствии с указами Президента Республики Беларусь от 17.11.2008 № 618 «О государственных закупках в Республике Беларусь», от 31.12.2013 № 590 «О некоторых вопросах государственных закупок товаров (работ, услуг)», постановлениями Совета Министров Республики

Беларусь от 20.12.2008 № 1987 «О некоторых вопросах осуществления государственных закупок», от 22.07.2014 № 703 «Об утверждении Правил продажи отдельных видов товаров и осуществления общественного питания и Положения о порядке разработки и утверждения ассортиментного перечня товаров, ассортиментного перечня продукции общественного питания» и др.

В настоящее время нормативными правовыми актами регламентированы следующие варианты организации питания детей с фенилкетонурией в учреждениях образования:

1) с использованием продуктов, приобретенных учреждениями образования;

2) с использованием продуктов, приобретенных учреждениями образования, и отдельных специализированных безбелковых (низкобелковых) пищевых продуктов, приобретенных родителями (законными представителями) воспитанников.

Министерство образования обращает внимание на необходимость принятия действенных мер для организации качественного питания детей с фенилкетонурией в учреждениях образования.

В соответствии с требованиями Инструкции необходимо:

1. Обеспечить пищевые блоки учреждений образования отдельной посудой и инвентарем для приготовления блюд низкобелковой диеты и предупреждения перекрестной контаминации продуктов.

2. Исключить практику требования сотрудниками учреждений образования у родителей (законных представителей) воспитанников доплаты за организацию питания детей с фенилкетонурией и дополнительных документов на принесенные ими специализированные безбелковые (низкобелковые) пищевые продукты.

3. При необходимости осуществлять прием и использование для организации питания детей с фенилкетонурией в учреждениях образования отдельных специализированных безбелковых (низкобелковых) пищевых продуктов, приобретенных родителями (законными представителями) воспитанников.

При этом требуется обеспечить учет и списание продуктов питания в соответствии с Методическими указаниями Министерства финансов Республики Беларусь от 11.12.1997 № 59 «Методические указания о порядке учета материальных запасов учреждениями и организациями, состоящими на бюджете». Отдельные специализированные безбелковые (низкобелковые) пищевые продукты, приобретенные родителями (законными представителями) воспитанников, принимать на учет согласно акту приема—передачи между родителями (законными представителями) воспитанников и учреждением образования.

При необходимости следует предусмотреть увеличение денежных норм расходов на питание обучающихся, в том числе детей с фенилкетонурией в соответствии с пунктом 4 постановления Совета

Министров Республики Беларусь от 27.04.2013 № 317 «О нормах питания и денежных нормах расходов на питание обучающихся, а также участников образовательных мероприятий из числа лиц, обучающихся в учреждениях образования» (далее — постановление № 317).

Решение об освобождении от платы за питание либо ее снижении принимается в течение пяти дней со дня подачи заявления (на основании приказа руководителя учреждения дошкольного образования). Обязательным к исполнению является требование Министерства образования к своевременному и качественному оформлению данного локального акта с учетом соответствующих документов (удостоверения инвалида, выписки из медицинских документов, удостоверения (справки) о праве на льготы, удостоверения многодетной семьи, справки о том, что гражданин является обучающимся, удостоверения на право представления интересов подопечного, справки о месте жительства и составе семьи), соблюдению сроков действия данных документов и своевременности их обновления. Если достоверность представленных документов вызывает сомнение, руководитель учреждения дошкольного образования вправе направить соответствующий запрос в организации, выдавшие эти документы.

Министерство образования акцентирует внимание на том, что в соответствии с пунктом 4 Положения о порядке взимания платы за питание детей, получающих дошкольное образование, специальное образование на уровне дошкольного образования, утвержденного постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 29.02.2008 № 307, для освобождения платы за питание детей родителями (законным представителям) детей-инвалидов необходимо представить руководителю учреждения дошкольного образования удостоверение инвалида. Заключение медико-реабилитационной экспертной комиссии не входит в перечень документов, на основании которых осуществляется реализация права на государственные социальные льготы, права и гарантии отдельным категориям граждан, в том числе освобождение от платы за питание, и не может служить основанием для освобождения законных представителей от платы за питание ребенка-инвалида в учреждении дошкольного образования.

В соответствии с пунктом 6 постановления Совета Министров Республики Беларусь от 21.02.2005 № 177 «Об утверждении Положения об организации питания учащихся, получающих общее среднее образование, специальное образование на уровне общего среднего образования» питание учащихся первых классов, которые обучаются на базе учреждений дошкольного образования, организуется и оплачивается в порядке, установленном для воспитанников учреждений дошкольного образования.

В соответствии с постановлением № 317 при проведении летних оздоровительных мероприятий (до 90 дней) в учреждениях дошкольного образования, специальных дошкольных учреждениях, учебно-педагогических комплексах при освоении содержания образовательной программы дошкольного образования, образовательной программы специального образования на уровне дошкольного образования, образовательной программы специального образования на уровне дошкольного образования для лиц с интеллектуальной недостаточностью, иных организациях, у индивидуальных предпринимателей денежные нормы расходов на питание увеличиваются на 10 процентов.

В соответствии с пунктом 296 главы 16 перечня документов Национального архивного фонда Республики Беларусь, образующихся в процессе деятельности Министерства образования Республики Беларусь, структурных подразделений областных и Минского городского исполнительных комитетов, осуществляющих государственно-властные полномочия в сфере образования и по делам молодежи, государственных организаций, подчиненных Министерству образования Республики Беларусь, с указанием сроков хранения, утвержденного постановлением Министерства образования Республики Беларусь от 24.05.2012 № 52, срок хранения документов об организации питания воспитанников в учреждениях дошкольного образования (акты, графики, переписка и др.) составляет один год.

Вопросы организации питания воспитанников регулярно должны рассматриваться на заседаниях коллегий (советов) органов управления образованием, педагогических советов, совещаниях при руководителях учреждений образования и других мероприятиях с участием заинтересованных для принятия конкретных решений по улучшению качества питания обучающихся в учреждениях дошкольного образования.

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА

Основными формами организации образовательного процесса в учреждениях дошкольного образования являются игра, занятие.

Максимальная нагрузка на воспитанников раннего и дошкольного возраста при проведении специально организованных форм образовательного процесса — игры (занятия), регламентированных типовым учебным планом, количеством и виды занятий, их длительность и место в распорядке дня должны определяться педагогическим работником в соответствии с учебной программой дошкольного образования, учебным планом учреждения дошкольного образования, разработанным и утвержденным в установленном законодательством порядке, с учетом состояния здоровья, физиологической подготовленности воспитанников.

Длительность занятий с воспитанниками в возрасте от 2 до 3 лет и от 3 до 4 лет должна составлять до 10—15 минут, с воспитанниками в возрасте от 4 до 5 лет — до 20—25 минут, с воспитанниками в возрасте от 5 до 7 лет — до 30—35 минут, физкультминуток — не менее 1,5—3 минут.

Продолжительность перерывов между занятиями должна быть 10—12 минут. Во время перерывов проводятся подвижные игры умеренной интенсивности.

Такое распределение времени для занятий является примерным. Оно может меняться в зависимости от поставленных задач, заинтересованности детей деятельностью, их самочувствия и др.

В начале и конце недели должны предусматриваться облегченные по содержанию и умственной нагрузке занятия.

Министерство образования обращает внимание на то, что домашние задания во всех возрастных группах задаваться не должны.

В соответствии со статьей 90 Кодекса язык обучения и воспитания в учреждении образования определяет его учредитель, а право граждан на выбор языка обучения и воспитания на одном из государственных языков Республики Беларусь обеспечивается развитием сети учреждений дошкольного образования с белорусским и русским языками обучения и воспитания, что позволяет обеспечивать становление целостной личности воспитанника, его развитие путем интеграции в две родственные культуры средствами белорусского и русского языков.

С учетом пожеланий родителей (законных представителей) несовершеннолетних учреждения дошкольного образования формируют группы, которые организуют образовательный процесс как на русском, так и на белорусском языке.

Образовательный процесс в группах с белорусским языком обучения организуется на белорусском языке. Исключение составляют часы, отведенные на изучение образовательной области «Развитие речи и культура речевого общения» учебной программы дошкольного образования.

Согласно статье 21 Закона Республики Беларусь «О языках в Республике Беларусь» руководители и педагогические работники системы образования должны владеть белорусским и русским языками.

При отсутствии достаточного количества детей для формирования отдельной группы в учреждении дошкольного образования создаются необходимые условия для получения образования на белорусском языке.

С целью обеспечения максимально благоприятных условий для развития речевых навыков, приобщения воспитанников к белорусской национальной культуре, успешности формирования двуязычия должно создаваться коммуникативное окружение, обеспечивающее включение двух язы-

ков в разнообразные виды детской деятельности, а также проведение специально организованных форм образовательного процесса в соответствии с содержанием учебной программы дошкольного образования. Следует обратить внимание на создание соответствующей предметно-пространственной среды, повышение профессионального уровня педагогических работников в вопросах лингвистического и речевого развития воспитанников в условиях близкородственного двуязычия, участие родителей в предоставлении возможности детям формулировать мысли на двух языках. Этому способствует созданное научно-методическое обеспечение образовательного процесса учреждений дошкольного образования, которое издается как на русском, так и на белорусском языке.

В учреждении дошкольного образования в соответствии с пожеланиями родителей (законных представителей) воспитанников по решению местных исполнительных и распорядительных органов, согласованному с Министерством образования Республики Беларусь, могут создаваться группы, в которых обучение и воспитание осуществляются на языке национального меньшинства либо изучается язык национального меньшинства. С этой целью необходимо организовывать разъяснение нормативных правовых актов о возможности выбора языка обучения в индивидуальных беседах с родителями (законными представителями) воспитанников, на родительских собраниях, через средства массовой информации, сайты и порталы управлений (отделов) образования, учреждений дошкольного образования.

Образовательный процесс в учреждениях дошкольного образования (группах) с изучением языка национального меньшинства осуществляется в соответствии с содержанием учебной программы дошкольного образования, утвержденной Министерством образования Республики Беларусь.

Обучение, воспитание и развитие воспитанников в указанных учреждениях (группах) осуществляются с использованием учебных изданий, утвержденных или допущенных в качестве соответствующего вида издания Министерством образования Республики Беларусь.

В образовательном процессе учреждений дошкольного образования дополнительно могут быть использованы учебные издания стран, к которым этнически принадлежит национальное меньшинство, при условии их соответствия содержанию учебной программы дошкольного образования.

Ознакомление воспитанников с культурой, традициями, обычаями людей, говорящих на языке национального меньшинства, осуществляется во всех возрастных группах в разнообразных видах детской деятельности (общение, предметная, игровая и др.).

Специально организованная деятельность (занятия) по изучению языка национального мень-

шинства осуществляется с воспитанниками от 4 до 5 лет, от 5 до 6 лет и от 6 до 7 лет в рамках реализации базового компонента, регламентированного типовым учебным планом дошкольного образования. На основании типового учебного плана разрабатывается учебный план учреждения дошкольного образования, в котором необходимо отразить количество часов на изучение языка национального меньшинства, не превышая максимально допустимую учебную нагрузку в неделю на одного воспитанника.

Образовательная работа в учреждениях дошкольного образования с изучением языка национального меньшинства должна содействовать воспитанию патриотизма, развитию высокой культуры межнациональных отношений, укреплению межнационального согласия в белорусском обществе.

С целью расширения, раскрытия возможностей и удовлетворения индивидуальных потребностей каждого воспитанника с учетом зоны его ближайшего развития, лингвистических и коммуникативных способностей содержанием образовательных услуг сверх базового компонента учебной программы дошкольного образования предусмотрено обучение воспитанников иностранному языку. С этой целью разработаны учебные издания, официально утвержденные либо допущенные в качестве соответствующего вида учебного издания Министерством образования Республики Беларусь.

Годовое планирование деятельности учреждений дошкольного образования

В соответствии с поставленными задачами в годовом плане могут быть отражены следующие направления деятельности учреждения дошкольного образования.

1. Анализ работы за предыдущий год, задачи на предстоящий год. Эффективность планирования во многом зависит от качественного анализа выполнения годового плана за предыдущий год, на основе которого определяются годовые задачи на предстоящий год (2—3 задачи). В учреждениях дошкольного образования, имеющих 1—3 возрастные группы, может быть запланирована одна годовая задача.

Основными требованиями к анализу работы учреждения дошкольного образования могут выступать: четкость построения по блокам (разделам) годового плана; логическая последовательность изложения материала; аргументированность; сравнение с предыдущим учебным годом; точность оценок, исключающих субъективизм; доказательность выводов; конкретность и педагогическая обоснованность предложений; возможно применение иллюстративных материалов (графики, таблицы, диаграммы и др.).

2. Организационно-педагогические мероприятия: организация образовательных услуг,

предоставляемых учреждением дошкольного образования, в том числе на платной основе; формирование и оснащение развивающей среды; взаимодействие с заинтересованными органами и организациями; периодичность повышения квалификации педагогических работников, организация деятельности педагогических советов и др.

3. Работа с педагогическими работниками: формы повышения квалификации в межкурсовой период, диагностическая работа, подготовка аттестации педагогических работников, изучение, обобщение, внедрение, распространение эффективного педагогического опыта, самообразование педагогических работников, экспериментальная (инновационная) деятельность педагогического коллектива и др.

4. Воспитательная работа: мероприятия с участием воспитанников по социально-нравственному, личностному, эстетическому, экологическому и физическому воспитанию (проведение конкурсов, выставок, экскурсий, физкультурно-оздоровительных мероприятий и т.д.).

5. Психолого-педагогическое и медицинское сопровождение образовательного процесса: формы работы педагога-психолога, медицинских работников, педагога социального.

6. Взаимодействие с семьями воспитанников: формы работы по повышению психолого-педагогической компетентности родителей (законных представителей) воспитанников, включению их в образовательный процесс.

7. Взаимодействие с учреждениями общего среднего образования: формы работы с участниками образовательного процесса по обеспечению готовности воспитанников к обучению на первой ступени общего среднего образования.

8. Организация работы в летний оздоровительный период: мероприятия по подготовке учреждения дошкольного образования к деятельности в летний период, формы работы с участниками образовательного процесса.

9. Контроль: виды и содержание контроля.

10. Административно-хозяйственная деятельность: работа по укреплению материально-технической базы учреждения дошкольного образования (приобретение средств обучения, спортивного инвентаря, технологического оборудования, осуществление ремонтных работ и т.д.).

Обращаем внимание на то, что в предложенную структуру плана могут вноситься изменения и дополнения с учетом условий, специфики деятельности учреждения дошкольного образования.

План реализации образовательного процесса в группах раннего и дошкольного возраста

План реализации образовательного процесса в группах раннего и дошкольного возраста может включать следующие структурные компоненты:

Годовые задачи учреждения дошкольного образования.

Научно-методическое обеспечение (перечень учебных изданий, официально утвержденных либо допущенных в качестве соответствующего вида учебного издания Министерством образования Республики Беларусь, рекомендованных Национальным институтом образования).

Список детей по подгруппам (с учетом возрастных, индивидуальных особенностей воспитанников; подгруппы детей могут изменяться в течение года).

Циклограмма совместной деятельности педагогического работника с воспитанниками в течение дня (содержание деятельности с воспитанниками в первую и вторую половину дня).

Взаимодействие с семьями воспитанников (формы и содержание работы по повышению психолого-педагогической компетентности родителей и включению их в образовательный процесс).

В соответствии с должностными обязанностями, определенными ЕКСД, воспитатели дошкольного образования должны изучать условия жизни и воспитания воспитанников, а также планировать, организовывать и проводить воспитательную, образовательную и оздоровительную работу, направленную на разностороннее развитие личности ребенка в соответствии с его возрастными и индивидуальными возможностями, способностями и потребностями при реализации образовательной программы дошкольного образования, программы воспитания и защиты прав и законных интересов детей, находящихся в социально опасном положении.

Индивидуальная работа с воспитанниками (содержание работы по образовательным областям учебной программы дошкольного образования на основе ежедневных наблюдений педагогического работника и с учетом результатов детской деятельности. Коррекционно-развивающая работа планируется и осуществляется педагогом-психологом, учителем-дефектологом).

Закаливание (основные виды закаливания планируются с учетом принципов закаливания, возрастных особенностей воспитанников, сезонных изменений, условий учреждения дошкольного образования).

Двигательная активность (содержание мероприятий распорядка дня: утренняя гимнастика, подвижные игры и физические упражнения на 1-й и 2-й прогулках, активный отдых).

Специально организованная деятельность, регламентированная типовым учебным планом дошкольного образования (игра, занятие), планируется по образовательным областям на основе расписания игр, занятий на каждый день недели в соответствии с учебным планом учреждения дошкольного образования. Определяются

тема и цель деятельности в течение недели. В содержание планирования включаются: образовательная область и вид занятия, тема занятия, программные задачи, источники планирования. Планирование специально организованной деятельности в разновозрастной группе осуществляется в соответствии с общими требованиями, но имеет определенное своеобразие.

При планировании фронтальных форм работы следует учитывать различие содержания (по степени трудности) и продолжительности деятельности детей каждого возраста. Необходимо указывать программные задачи применительно к каждому возрасту; предусмотреть дифференцированные задания для детей.

Нерегламентированная деятельность воспитанников (виды детской деятельности: общение, игра, познавательная практическая (предметная — в группах раннего возраста), художественная, элементарная трудовая).

В учреждениях дошкольного образования рекомендуется часть структурных компонентов плана (годовые задачи учреждения дошкольного образования; научно-методическое обеспечение; список воспитанников по подгруппам; циклограмма совместной деятельности педагогического работника с воспитанниками в течение дня; взаимодействие с семьей; индивидуальная работа с воспитанниками; закаливание; двигательная активность) разрабатывать на год, полугодие, месяц, а часть (специально организованная и нерегламентированная деятельность) — на каждый день недели месяца.

При планировании образовательного процесса в группах раннего возраста с целью качественной реализации содержания учебной программы дошкольного образования необходимо обеспечить повторность проведения занятий.

Использование современных информационных технологий в учреждениях дошкольного образования**Интернет-ресурсы учреждений дошкольного образования**

При выполнении работ по разработке, сопровождению, эксплуатации и размещению официальных интернет-сайтов учреждений дошкольного образования следует обеспечить неукоснительное выполнение требований и рекомендаций Указа Президента Республики Беларусь от 01.02.2010 № 60 «О мерах по совершенствованию использования национального сегмента сети Интернет» (далее — Указ), Положения о порядке функционирования интернет-сайтов государственных органов и организаций, утвержденного постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 29.04.2010 № 645 (далее — Положение), Государственного стандарта Республики Беларусь СТБ2105-2012 «Информационные технологии. Интернет-сайты государственных органов и орга-

низаций. Требования» (далее — Стандарт), Инструкции о порядке регистрации доменных имен в пространстве иерархических имен национального сегмента сети Интернет, утвержденной приказом Оперативно-аналитического центра при Президенте Республики Беларусь от 18.06.2010 № 47 (далее — Инструкция). Данные требования и рекомендации размещены на сайте учреждения «Главный информационно-аналитический центр» (далее — ГИАЦ) (<http://www.giac.unibel.by/> / Информатизация образования).

Ответственность за формирование, ведение и обеспечение функционирования сайта учреждения дошкольного образования, а также за его соответствие требованиям Указа, Положения, Стандарта и Инструкции возлагается на руководителя учреждения образования.

Администрациям учреждений дошкольного образования, органам управления образованием, институтам развития образования следует обеспечить систематическое изучение и анализ содержания размещаемой на официальных интернет-сайтах учреждений образования информации.

Использование информационно-коммуникационных технологий, электронных образовательных ресурсов в учреждениях дошкольного образования

Основой для использования в учреждении дошкольного образования информационно-коммуникационных технологий (далее — ИКТ), электронных образовательных ресурсов (далее — ЭОР) могут стать информационные ресурсы Национального образовательного портала (<http://adu.by/> / Электронное обучение / Дошкольное образование / <http://e-vedy.adu.by/course/index.php?categoryid=112>). Раздел «Электронные образовательные ресурсы» функционирует в LMS Moodle. Данный ресурс доступен для всех желающих на безвозмездной основе после процедуры регистрации.

Научно-методическим учреждением «Национальный институт образования» Министерства образования Республики Беларусь (далее — Национальный институт образования) разработаны ЭОР в соответствии с содержанием образовательных областей учебной программы дошкольного образования для детей от 5 до 6 лет: «Развитие речи и культура речевого общения», «Искусство» (изобразительная деятельность, музыкальная деятельность), «Ребенок и природа», «Обучение грамоте».

Конфигурация компьютерного оборудования

Министерством образования Республики Беларусь в целях систематизации процесса развития инфраструктуры и организационно-экономических механизмов разработаны рекомендации по конфигурации программно-аппаратного комплекса, компьютерного класса, локально-вычислительной сети, проекционного и периферийного

оборудования учреждений образования («Требования, предъявляемые к компьютерной технике и программному обеспечению,купаемому для учреждений дошкольного образования»). Подробная информация представлена на сайте ГИАЦ (<http://www.giac.unibel.by/> / Информатизация образования).

При организации образовательного процесса с использованием ИКТ и электронных средств обучения необходимо руководствоваться Санитарными нормами и правилами «Требования для учреждений дошкольного образования» (постановление Министерства здравоохранения Республики Беларусь от 25.01.2013 № 8), «Требования при работе с видеодисплейными терминалами и электронно-вычислительными машинами» (постановление Министерства здравоохранения Республики Беларусь от 28.06.2013 № 59).

Республиканский конкурс «Компьютер. Образование. Интернет»

В целях развития информационного образовательного пространства Республики Беларусь, выявления и распространения лучших образцов инновационного опыта педагогических работников, разработки и использования ИКТ и ЭОР в образовательном процессе, создания условий для профессиональной и личностной самореализации педагогических работников Министерство образования Республики Беларусь совместно с Национальным институтом образования, ГИАЦ ежегодно проводит Республиканский конкурс «Компьютер. Образование. Интернет» (далее — Конкурс). Информация о проведении Конкурса публикуется на интернет-портале Министерства образования Республики Беларусь (<http://edu.gov.by/>), сайте ГИАЦ (<http://www.giac.unibel.by/>), в разделе «Дистанционный всеобуч» Национального образовательного портала (<http://e-asveta.adu.by/>).

Работы, отмеченные дипломами I, II, III степени и похвальными отзывами на заключительном этапе Конкурса, включаются в Республиканский банк электронных образовательных ресурсов, который размещен на Национальном образовательном портале (<http://e-asveta.adu.by/index.php/koi/proektyi-pobediteli-koi/136-eor-v-doshkol-nom-obrazovaniii>).

Министерство образования Республики Беларусь рекомендует органам управления образованием своевременно информировать участников образовательного процесса об условиях проведения Конкурса, стимулировать к участию в нем и оказывать содействие при подготовке.

Обеспечение учреждений дошкольного образования учебными изданиями и средствами обучения

К использованию в образовательном процессе допускаются учебные издания (учебники, учебные пособия и иные учебные издания), содержащие с учетом возрастных особенностей обучающихся систематизированные сведения научного или

прикладного характера, необходимые для реализации образовательных программ, изложенные в форме, удобной для организации образовательного процесса, официально утвержденные либо допущенные в качестве соответствующего вида учебного издания Министерством образования Республики Беларусь.

Учреждения дошкольного образования ежегодно с учетом планируемого контингента воспитанников и сроков использования учебных изданий (учебные пособия, рабочие тетради — один год, учебно-методические пособия, учебные наглядные пособия, пособия — пять лет) формируют заказ:

на учебные издания с учетом количества педагогических работников (воспитателей дошкольного образования, музыкальных руководителей, руководителей физического воспитания, педагогов-психологов, учителей-дефектологов), возрастных групп и воспитанников в учреждении;

на приобретение средств обучения, игрового и учебного оборудования и др. в соответствии с современными требованиями.

Алгоритм заказа учебных изданий следующий:

учреждения дошкольного образования, иные учреждения образования и организации (независимо от формы собственности и подчиненности), реализующие образовательную программу дошкольного образования, образовательную программу специального образования на уровне дошкольного образования, образовательную программу специального образования на уровне дошкольного образования для лиц с интеллектуальной недостаточностью, представляют сформированный заказ структурным подразделениям городских, районных исполнительных комитетов, местных администраций районов в городах, осуществляющим государственно-властные полномочия в сфере образования;

структурные подразделения городских, районных исполнительных комитетов, местных администраций районов в городах, осуществляющие государственно-властные полномочия в сфере образования, — структурным подразделениям областных (Минского городского) исполнительных комитетов, осуществляющим государственно-властные полномочия в сфере образования;

структурные подразделения областных (Минского городского) исполнительных комитетов, осуществляющие государственно-властные полномочия в сфере образования, — Национальному институту образования.

В соответствии с представленными заявками Национальный институт образования формирует тираж учебных изданий.

При формировании районного, городского, областного заказа на учебные издания (для педагогических работников и детей) учитывается количественный состав учреждений дошкольного

образования, педагогических работников и воспитанников как системы Министерства образования, так и иных ведомств, специалистов управлений (отделов) образования, других учреждений образования (специальное дошкольное учреждение, ясли-сад—начальная школа, ясли-сад—базовая школа, детский социальный приют и др.), а также всех заинтересованных.

Формируя заказ, необходимо обращать внимание на аннотацию, в которой содержится информация о виде учебного издания (учебно-методическое пособие, пособие, учебное наглядное пособие, рабочая тетрадь, хрестоматия и др.), адресной направленности (для педагогических работников, для воспитанников), типе (при необходимости уточнения — виде) учреждения образования, для которого учебное издание предназначено. Например, учебное издание рекомендовано педагогическим работникам, работающим в группе с детьми от 5 до 6 лет. Считается количество функционирующих групп для детей данного возраста, добавляется не менее одного экземпляра учебного издания для методического кабинета. В случае, если учебное издание является наглядным и издано в виде учебного пособия, рабочей тетради (например, УМК «Мои первые уроки»), то необходимо сделать заказ на всех воспитанников данной возрастной группы. Учебные издания серий «Мир детства», «Твоя столица» и т.п. заказываются из расчета не менее 2—3 единиц на группу.

При формировании заказа на учебные издания при наличии вариативности учебных изданий по образовательным областям допускается выбор.

В каждом учреждении дошкольного образования (методическом кабинете, возрастной группе, кабинетах музыкальных руководителей, руководителей физического воспитания, педагогов-психологов и др.) ведется аннотированный учет обеспеченности учебными изданиями, официально утвержденными либо допущенными в качестве соответствующего вида учебного издания Министерством образования Республики Беларусь, рекомендованными организациями, осуществляющими научно-методическое обеспечение образования. Перечень учебных изданий по дошкольному образованию ежегодно обновляется и размещается на Национальном образовательном портале в онлайн-каталоге «Учебники.by» / Дошкольное образование, на интернет-портале Министерства образования Республики Беларусь (<http://edu.gov.by> / Дошкольное образование / Актуально).

Обеспеченность учебными изданиями рассчитывается по каждой из позиций отдельно и в целом по всему перечню. Процент оснащенности учреждения дошкольного образования учебными изданиями рассчитывается ежегодно по формуле: имеющееся количество учебных изданий (заказанных и приобретенных для методического кабинета, соответствующих возрастным группам, кабине-

тов музыкальных руководителей, руководителей физического воспитания, педагогов-психологов и др.), делится на необходимое для учреждения дошкольного образования количество учебных изданий (с учетом представленных в перечне) и умножается на 100 процентов. Например, если в учреждении дошкольного образования отсутствует та или иная возрастная группа (в том числе разновозрастная), то при расчете процента оснащенности в количество необходимых учебных изданий не включаются соответствующие позиции.

Взимание платы за пользование учебными пособиями осуществляется в соответствии с Положением о порядке взимания платы за пользование учебниками и (или) учебными пособиями и предоставления их в бесплатное пользование, утвержденным постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 24.06.2011 № 839.

Пунктом 2 статьи 39 Кодекса установлены категории обучающихся, для которых предусмотрены дифференцированные льготы при оплате за пользование учебниками и учебными пособиями (снижение на 50 процентов либо освобождение от оплаты).

Руководителям учреждений образования необходимо обратить особое внимание на своевременность (до 15 августа) предоставления родителями (законными представителями) воспитанников, имеющими право на бесплатное пользование учебниками и (или) учебными пособиями либо снижение платы за пользование ими, соответствующих документов (удостоверение инвалида, заключение государственного центра коррекционно-развивающего обучения и реабилитации, свидетельство о рождении, удостоверение инвалида Отечественной войны или удостоверение инвалида боевых действий на территории других государств, удостоверение о праве на льготы либо справка о праве на льготы, выписка из медицинских документов, удостоверение многодетной семьи, справки о размере пособия на детей и периоде его выплаты, месте жительства и составе семьи).

При переводе воспитанника в другое учреждение образования, другую организацию, к индивидуальному предпринимателю учебные пособия передаются его родителю (законному представителю).

В связи с поступлением обращений по вопросам, связанным с оплатой за пользование учебниками и учебными пособиями обучающимися из семей, которые в соответствии с законодательством получают государственные пособия на детей старше трех лет, Министерство образования обращает внимание на следующее.

Для целей Кодекса под государственными пособиями на детей старше трех лет понимается пособие на детей старше трех лет из отдельных категорий семей, которые указаны в статье 14

Закона Республики Беларусь от 29.12.2012 «О государственных пособиях семьям, воспитывающим детей». Так, право на пособие на детей старше 3 лет из отдельных категорий семей имеют мать (мачеха) или отец (отчим), усыновитель (удочеритель), опекун (попечитель) при воспитании ими ребенка, не находящегося на государственном обеспечении, если в семье:

воспитывается ребенок-инвалид в возрасте до 18 лет;

воспитывается ребенок в возрасте до 18 лет, инфицированный вирусом иммунодефицита человека;

отец (отчим) или усыновитель (удочеритель) являются военнослужащими, проходящими срочную военную службу, альтернативную службу;

оба родителя (мать (мачеха), отец (отчим)) в полной семье либо единственный родитель в неполной семье, усыновитель (удочеритель) являются инвалидами I или II группы, а также если один из родителей в полной семье является инвалидом I группы, а второй осуществляет уход за ним и получает пособие, предусмотренное законодательством.

Таким образом, бесплатное пользование учебниками и учебными пособиями может быть установлено, если родитель (законный представитель) воспитанника имеет право на государственное пособие на детей старше трех лет в соответствии с Законом.

Организация групп кратковременного пребывания воспитанников

Если время пребывания воспитанников в учреждении дошкольного образования составляет от 2 до 7 часов ежедневно, несколько дней в неделю, месяц, год, то могут создаваться группы кратковременного пребывания: адаптационные, прогулочные, выходного дня, вечерние, по подготовке к школе, сезонные площадки, игровые площадки, «Материнские школы» и др. (пункт 16 Положения об учреждении дошкольного образования).

В соответствии с Кодексом, Положением об учреждении дошкольного образования наполняемость таких групп устанавливается как для разновозрастной группы — 12 воспитанников.

В группах кратковременного пребывания занятия должны быть организованы в первую или вторую половину дня работы учреждения дошкольного образования, в выходные дни — не более 4—5 раз в неделю для воспитанников 4—5-летнего возраста, не более 5—6 раз в неделю для воспитанников 5—6-летнего возраста.

В вышеуказанных группах возможно совместное пребывание воспитанников и их законных представителей.

В учреждении дошкольного образования могут функционировать различные модели групп кратковременного пребывания воспитанников в зависимости от запросов их законных предста-

вителей и ресурсных возможностей учреждения дошкольного образования, например:

группы кратковременного пребывания детей в специально оборудованном помещении. Вариантом данной модели является организация двух- или трехсменной работы групп: с 8.00 до 11.00, с 15.00 до 18.00 и др.;

кратковременное пребывание детей в функционирующей группе учреждения дошкольного образования. Эта модель не требует специально выделенной группы и закрепленных за ней воспитателей дошкольного образования. Воспитанников распределяют по постоянно действующим группам, соответствующим возрасту каждого ребенка. Они включаются в образовательный процесс на тот промежуток времени, на который родители (законные представители) оставляют их в учреждении дошкольного образования.

Адаптационные группы кратковременного пребывания детей организуются с целью адаптации детей к учреждению дошкольного образования. Могут функционировать в специально оборудованном помещении учреждения образования.

Прогулочные группы предполагают кратковременное пребывание детей в функционирующей на постоянной основе группе учреждения дошкольного образования, их включение в образовательный процесс на период проведения прогулки.

Группы выходного дня, вечерние группы создаются с целью оказания помощи родителям в воспитании и развитии детей в выходные дни и вечернее время. В такие группы могут быть приняты дети, не посещающие учреждение дошкольного образования, а также дети, которые посещают учреждение дошкольного образования на постоянной основе.

Группы по подготовке к школе создаются для детей, не посещающих учреждения дошкольного образования. Целью их функционирования является обеспечение единых стартовых условий для воспитанников, поступающих в учреждения общего среднего образования, на основе содержания учебной программы дошкольного образования для детей от 6 до 7 лет.

Сезонная площадка может быть организована по запросам родителей на базе учреждения дошкольного образования или специально выделенного помещения при условии соответствия жилых помещений жилищного фонда (коттеджной застройки) требованиям технических нормативных правовых актов. Сезонная площадка организуется на период посевной, уборочной страды в учреждении дошкольного образования, расположенного в сельской местности.

Игровые площадки создаются для обеспечения освоения ребенком социального опыта, общения со сверстниками и взрослыми в совместной игровой деятельности.

«Материнские школы» создают условия для разностороннего развития воспитанников и повышения психолого-педагогической культуры родителей. Предполагают совместное пребывание взрослого и ребенка в условиях учреждения дошкольного образования и систематическое посещение педагогическими работниками семьи воспитанника с целью оказания помощи родителям в воспитании, обучении и развитии ребенка.

Работа с родителями (законными представителями) воспитанников, реализуемая в условиях «Материнской школы», представлена в учебной программе дошкольного образования (<http://edu.gov.by> / Дошкольное образование / Учебно-программная документация образовательной программы дошкольного образования).

Функционирование групп кратковременного пребывания может осуществляться на платной основе по решению местных исполнительных и распорядительных органов при условии обеспечения права граждан на бесплатное дошкольное образование на территории соответствующей административно-территориальной единицы в государственных учреждениях дошкольного образования, государственных иных организациях, которым в соответствии с законодательством предоставлено право осуществлять образовательную деятельность, реализующих образовательную программу дошкольного образования, образовательную программу специального образования на уровне дошкольного образования, образовательную программу специального образования на уровне дошкольного образования для лиц с интеллектуальной недостаточностью.

Оказание образовательных услуг на платной основе в учреждениях дошкольного образования осуществляется на основании договора о платных услугах в сфере образования. Типовая форма договора о платных услугах в сфере образования утверждена постановлением Министерства образования Республики Беларусь от 21.07.2011 № 99 «Об утверждении типовых форм договоров в сфере образования».

Стоимость услуги на платной основе формируется учреждением образования самостоятельно в соответствии с действующим законодательством. Затраты, включаемые в себестоимость услуги, определяются на основании экономически обоснованных норм и нормативов, утверждаемых руководителем учреждения дошкольного образования, если иное не установлено законодательством.

В соответствии с пунктом 5 статьи 138 Кодекса запрещено устанавливать учреждениям дошкольного образования нормативы по осуществлению приносящей доходы деятельности.

При осуществлении учреждением дошкольного образования внебюджетной деятельности виды оказываемых им услуг должны быть отра-

жены в приложении к Уставу учреждения образования в соответствии с Общегосударственным классификатором Республики Беларусь 005-2011 «Виды экономической деятельности», утвержденным постановлением Государственного комитета по стандартизации Республики Беларусь от 05.12.2011 № 85.

Пунктом 9 Положения о порядке формирования внебюджетных средств, осуществления расходов, связанных с приносящей доходы деятельностью, направлениях и порядке использования средств, остающихся в распоряжении бюджетной организации, утвержденного постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 19.07.2013 № 641 (далее — Положение о порядке формирования внебюджетных средств), определено, что внебюджетные средства, получаемые бюджетными организациями при осуществлении приносящей доходы деятельности, отражаются в смете доходов и расходов внебюджетных средств бюджетных организаций на соответствующий финансовый год и отчетности по ним в разрезе источников доходов (подразделов доходов, установленных в классификации доходов бюджета, утверждаемой Министерством финансов). В части сумм превышения доходов над расходами по внебюджетной деятельности, остающихся в распоряжении учреждения образования, средства могут быть использованы по направлениям, указанным в пункте 25 Положения о порядке формирования внебюджетных средств.

Пунктом 2 статьи 79 Бюджетного кодекса Республики Беларусь установлено, что бюджетные организации (за исключением государственных органов, если иное не установлено Президентом Республики Беларусь) могут осуществлять приносящую доходы деятельность лишь постольку, поскольку она необходима для их уставных целей, ради которых они созданы, соответствует этим целям и отвечает предмету деятельности организаций либо поскольку она необходима для выполнения государственно значимых задач, предусмотренных их учредительными документами, соответствует этим задачам и отвечает предмету деятельности данных организаций.

Министерство образования обращает внимание, что пунктом 30 Положения об учреждении дошкольного образования определены основные цели деятельности учреждения дошкольного образования: обеспечение разностороннего развития личности ребенка раннего и дошкольного возраста в соответствии с его возрастными и индивидуальными возможностями, способностями и потребностями, формирование у него нравственных норм, содействие приобретению им социального опыта. Следовательно, организация иных видов услуг не является целью деятельности государственных учреждений дошкольного образования.

Оказание платных услуг в сфере образования не может осуществляться взамен или в рамках образовательной деятельности, финансируемой за счет средств республиканского и (или) местных бюджетов, ухудшать качество предоставления услуг в сфере образования, которые оказываются за счет средств республиканского и (или) местных бюджетов.

Основные направления повышения профессиональной компетентности педагогических работников и руководителей учреждений дошкольного образования

В 2018/2019 учебном году государственным учреждением образования «Академия последипломного образования» повышение квалификации руководителей учреждений дошкольного образования будет осуществляться по следующим направлениям:

- эффективное функционирование и развитие учреждения образования на основе современной нормативной правовой базы; финансово-экономическое обеспечение управленческой деятельности;

- управление качеством дошкольного образования;

- использование инноваций в управленческой и педагогической деятельности учреждения образования;

- формирование положительного имиджа учреждения образования;

- андрагогический подход в работе с педагогическими кадрами;

- организация образовательного процесса в учреждении образования по реализации учебной программы дошкольного образования в условиях здоровьесбережения, с использованием современных образовательных технологий (в том числе ИКТ);

- специфика организации образовательного процесса для детей с особенностями психофизического развития, нуждающихся в персональном сопровождении;

- организация дошкольного образования с использованием современных форм (группы кратковременного пребывания, «Материнская школа» и др.);

- совершенствование информационно-образовательной среды дошкольного образования, организация активного использования участниками образовательного процесса (педагогическими работниками, законными представителями воспитанников и др.) сайта учреждения образования, электронных образовательных ресурсов, современных сетевых сервисов;

- совершенствование профессиональной компетентности педагогических работников в процессе аттестации;

повышение самооффективности деятельности руководителя учреждения образования и др.

Институт повышения квалификации и переподготовки учреждения образования «Белорусский государственный педагогический университет имени Максима Танка» предлагает следующие направления повышения квалификации.

Для руководителей учреждений дошкольного образования:

менеджмент руководителя учреждения дошкольного образования;

брендинг и маркетинг образовательных услуг учреждения дошкольного образования;

документационное обеспечение деятельности учреждения дошкольного образования;

технология организации педагогического совета в учреждении дошкольного образования.

Для педагогических работников учреждений дошкольного образования:

здоровьесберегающая деятельность учреждения дошкольного образования;

альтернативные техники психического развития детей;

метод проектов в образовательном процессе с детьми дошкольного возраста;

инновационные технологии художественного развития детей дошкольного возраста;

психолого-педагогические основы деятельности педагогического работника учреждения дошкольного образования;

правила создания активно-развивающей среды в учреждении дошкольного образования (группе);

интерактивная доска: создание электронного образовательного продукта;

электронные средства обучения в образовательном процессе учреждения дошкольного образования;

нравственно-патриотическое воспитание детей дошкольного возраста посредством метода проектов;

развитие корпоративной культуры учреждения дошкольного образования;

планирование образовательного процесса в учреждении дошкольного образования;

психолого-педагогическое сопровождение ребенка с синдромом дефицита внимания и гиперактивности;

научно-методические основы интегрированного обучения и воспитания воспитанников в учреждении дошкольного образования;

педагогические инновации в инклюзивном образовании;

педагогический опыт: практика описания и представления и др.

Переподготовка осуществляется по учебным дисциплинам в соответствии с образовательными стандартами переподготовки руководящих работников и специалистов, утвержденными Министерством образования Республики Беларусь.

Переподготовка руководящих работников и специалистов, имеющих высшее образование, осуществляется в государственном учреждении образования «Академия последипломного образования», Институте повышения квалификации и переподготовки учреждения образования «Белорусский государственный педагогический университет имени Максима Танка» по специальностям 1-01 03 72 «Дошкольное образование» (квалификация — педагог), 1-03 03 76 «Интегрированное обучение и воспитание в дошкольном образовании» (квалификация — учитель-дефектолог), 1-03 04 72 «Практическая психология» (квалификация — педагог-психолог), 1-09 01 72 «Менеджмент учреждений дошкольного, общего среднего образования, дополнительного образования детей и молодежи» (квалификация — менеджер в сфере образования). Кроме того, переподготовку по специальностям 1-01 03 72 «Дошкольное образование» (квалификация — педагог) и 1-03 04 72 «Практическая психология» (квалификация — педагог-психолог) проводит учреждение образования «Мозырский государственный педагогический университет им. И.П. Шамякина».

Обучение проходит по образовательным программам, разработанным в соответствии с государственными требованиями к минимуму содержания и уровню требований к специалистам для присвоения новой (дополнительной) квалификации, устанавливаемыми Министерством образования Республики Беларусь.

На районных августовских секциях для педагогических работников учреждений дошкольного образования рекомендуется обсудить следующие вопросы:

1. Нормативное правовое и научно-методическое обеспечение образовательного процесса по образовательным областям учебной программы дошкольного образования в 2018/2019 учебном году.

2. Обеспечение безопасных условий пребывания детей в учреждениях дошкольного образования, в том числе организация качественного и безопасного питания воспитанников в 2018/2019 учебном году.

3. Создание условий для организации образовательного процесса в учреждениях дошкольного образования на белорусском языке и др.

МІНІСТЭРСТВА АДУКАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

ЗАЦВЯРДЖАЮ
Намеснік Міністра адукацыі
Рэспублікі Беларусь
Р. С. Сідарэнка
«12» ліпеня 2018 г.

ІНСТРУКТЫЎНА-МЕТАДЫЧНАЕ ПІСЬМО МІНІСТЭРСТВА АДУКАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

АБ АРГАНІЗАЦЫІ АДУКАЦЫЙНАГА ПРАЦЭСУ ВА ЁСТАНОВАХ ДАШКОЛЬНАЙ АДУКАЦЫІ Ў 2018/2019 НАВУЧАЛЬНЫМ ГОДЗЕ

АГУЛЬНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА АРГАНІЗАЦЫІ АДУКАЦЫЙНАГА ПРАЦЭСУ:

забеспячэнне даступнасці дашкольнай адукацыі;

забеспячэнне здароўезберагаючага працэсу ва ўстановах дашкольнай адукацыі на аснове міжведамаснага ўзаемадзеяння;

удасканаленне якасці адукацыйнага працэсу.

ЗАХАВАННЕ ДАСТУПНАСЦІ ДАШКОЛЬНАЙ АДУКАЦЫІ

Прыём, перавод і адлічэнне выхаванцаў ажыццяўляецца ў адпаведнасці з патрабаваннямі Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адукацыі (далей — Кодэкс), Палажэння аб установе дашкольнай адукацыі, зацверджанага пастановай Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 25.07.2011 № 150 (далей — Палажэнне аб установе дашкольнай адукацыі), Правіламі знаходжання замежных грамадзян і асоб без грамадзянства ў Рэспубліцы Беларусь, зацверджанымі пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 20.01.2006 № 73.

Звяртаем увагу, што работа з грамадзянамі ажыццяўляецца на аснове заяўляльнага прынцыпу. У выпадках жадання бацькоў (законных прадстаўнікоў) дзіцяці перавесці яго ў іншую ўстанову дашкольнай адукацыі накіраванне ва ўстанову адукацыі павінна быць выдадзена ў дзень звароту. Падчас выдачы накіравання неабходна карыстацца патрабаваннямі пункта 45 Палажэння аб установе дашкольнай адукацыі аб тым, што прыём асобы ва ўстанову дашкольнай адукацыі ажыццяўляецца на працягу каляндарнага года пры наяўнасці ў ёй свабодных месцаў.

Міністэрства адукацыі рэкамендуе пры ажыццяўленні адміністрацыйных працэдур у адносінах да грамадзян Рэспублікі Беларусь, замежных грамадзян або асоб без грамадзянства, у тым ліку індывідуальных прадпрымальнікаў, або юрыдыч-

ных асоб Рэспублікі Беларусь, іншых арганізацый уключаць у рэгістрацыйна-кантрольныя формы рэквізіты, неабходныя для забеспячэння ўліку заяў бацькоў (законных прадстаўнікоў) непаўналетніх на выбар адну з дзяржаўных моў Рэспублікі Беларусь (руская, беларуская), а таксама тлумачыць бацькам (законным прадстаўнікам) непаўналетніх магчымасці атрымання адукацыі на адной з дзяржаўных моў Рэспублікі Беларусь.

Падпунктам 5.6 пункта 5 артыкула 79 Кодэкса вызначана, што *датэрміновае спыненне адукацыйных адносін* па ініцыятыве ўстановы адукацыі (у тым ліку ўстановы дашкольнай адукацыі) ажыццяўляецца ў выпадку працяглай адсутнасці (больш за трыццаць дзён) без уважлівых прычын на занятках на працягу года.

Кіраўнік установы дашкольнай адукацыі мае права самастойна ў кожным асобным выпадку (з улікам канкрэтных абставін) вырашаць пытанне аб тым, ці з'яўляюцца тыя ці іншыя прычыны адсутнасці выхаванца ва ўстанове дашкольнай адукацыі ўважлівымі.

У выпадку ўзнікнення рознагалоссяў гэтае пытанне вырашаецца органам кіравання адукацыяй, на тэрыторыі якога знаходзіцца ўстанова дашкольнай адукацыі, якую наведвае дзіця.

У прыватнасці, уважлівымі прычынамі могуць прызнавацца такія абставіны, якія аб'ектыўна перашкаджаюць бацькам (законным прадстаўнікам) выхаванца прывесці сваё дзіця ва ўстанову дашкольнай адукацыі:

хвароба дзіцяці;

санаторна-курортнае лячэнне;

знаходжанне дзіцяці на дамашнім рэжыме (па рэкамендацыі ўстановы аховы здароўя);

каранцін;

наяўнасць лістка непрацаздольнасці ў бацькоў (законных прадстаўнікоў) выхаванца;

адпачынак бацькоў (законных прадстаўнікоў) выхаванца;

службовая камандзіроўка бацькоў (законных прадстаўнікоў) выхаванца;

выхадныя дні бацькоў (законных прадстаўнікоў) выхаванца, у тым ліку праца па зменным графіку, пры прадастаўленні дадатковага вольнага ад працы дня ў тыдзень маці ў адпаведнасці з артыкулам 265 Працоўнага кодэкса Рэспублікі Беларусь;

простой арганізацыі (падроздзялення), у якой працуюць бацькі (законныя прадстаўнікі) выхаванца;

часовая страта працы бацькамі (законнымі прадстаўнікамі) выхаванца па незалежных абставінах;

канікулы (летнія — 90 календарных дзён, зімовыя — 10 календарных дзён, вясновыя — 10 календарных дзён);

прадпісанні санітарна-эпідэміялагічнай службы аб закрыцці ўстановы дашкольнай адукацыі;

надыход надзвычайных абставін, у тым ліку часовае прыпыненне працы транспарту;

непрадбачаныя сямейныя абставіны (пераезд, смерць ці хвароба блізкіх сваякоў).

Рашэнне аб адлічэнні (спыненні адукацыйных адносін) выхаванца прымае кіраўнік установы дашкольнай адукацыі шляхам выдання загаду, у якім указваецца падстава для адлічэння (пункт 51 Палажэння аб установе дашкольнай адукацыі).

ЗАБЕСПЯЧЭННЕ ЗДAROЎЕЗБЕРАГАЮЧАГА ПРАЦЭСУ ВА ЎСТАНОВАХ ДАШКОЛЬНАЙ АДУКАЦЫІ НА АСНОВЕ МІЖВЕДАМАСНАГА ЎЗАЕМАДЗЕЙННЯ

Забеспячэнне бяспечных і здароўезберагаючых умоў ва ўстановах дашкольнай адукацыі, прафілактыка дзіцячага траўматызму

Пунктам 4 артыкула 20 Кодэкса вызначана, што стварэнне бяспечных умоў пры арганізацыі адукацыйнага працэсу з'яўляецца абавязкам установы адукацыі. У адпаведнасці з пунктам 1 артыкула 31 Кодэкса навучэнцы маюць права на ахову жыцця і здароўя падчас адукацыйнага працэсу.

За стварэнне здаровых і бяспечных умоў пры арганізацыі адукацыйнага працэсу ва ўстанове дашкольнай адукацыі кіраўнік установы дашкольнай адукацыі, педагогічныя работнікі нясуць персанальную адказнасць у адпаведнасці з палажэннямі Адзінага кваліфікацыйнага даведніка пасадак служачых «Пасады служачых, якія занятыя ў адукацыі», зацверджанага пастановай Міністэрства працы Рэспублікі Беларусь ад 28.04.2001 № 53 (далей — АКДП).

У службовых абавязках кіраўнікоў устаноў дашкольнай адукацыі, іх намеснікаў і іншых педагогічных работнікаў у *абавязковым парадку* павінна быць замацавана адказнасць за незабеспячэнне бяспечных умоў для навучэнцаў падчас іх знаходжання ва ўстанове дашкольнай адукацыі.

Пры атрыманні выхаванцам траўмы педагогічныя работнікі абавязаны прыняць меры па аказанні першай даўрачэбнай дапамогі, выкліку на месца здарэння медыцынскіх работнікаў або дастаўцы пацярпелага ў арганізацыю аховы здароўя і неадкладна паведаміць яго бацькам (законным прадстаўнікам).

Расследаванне няшчасных выпадкаў ажыццяўляецца ў адпаведнасці з Інструкцыяй аб расследаванні і ўліку няшчасных выпадкаў з навучэнцамі і выхаванцамі, якая зацверджана пастановай Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 07.08.2003 № 58.

Неабходна не толькі штогод разглядаць пытанні стану траўматызму навучэнцаў і забеспячэння бяспекі іх жыццядзейнасці ва ўстановах дашкольнай адукацыі на ўсіх пасяджэннях саветаў структурных падраздзяленняў гарадскіх, раённых, абласных (Мінскага гарадскога) выканаўчых камітэтаў, мясцовых адміністрацый раёнаў у гарадах, якія ажыццяўляюць дзяржаўна-ўладарныя паўнамоцтвы ў сферы адукацыі (далей — арганізацыя кіравання адукацыяй), педагогічных саветаў устаноў дашкольнай адукацыі, але і аналізаваць прычыны атрымання траўм выхаванцамі ва ўстанове дашкольнай адукацыі, ліквідаваць умовы, якія спрыяюць іх атрыманню, планаваць і праводзіць мерапрыемствы па прафілактыцы дзіцячага траўматызму.

Міністэрства адукацыі звяртае ўвагу на тое, што для забеспячэння ўмоў бяспечнага знаходжання дзяцей ва ўстановах дашкольнай адукацыі, выключэння магчымасці стварэння перадумоў для ўзнікнення надзвычайных сітуацый, умацнення кантролю доступу пабочных асоб ва ўстановы дашкольнай адукацыі неабходна:

умцаціць кантроль за выкананнем патрабаванняў нарматыўных прававых актаў, інструктыўна-метадычных пісьмаў, пастановаў, калегій Міністэрства адукацыі па пытаннях забеспячэння бяспечных умоў жыццядзейнасці дзяцей дашкольнага ўзросту ва ўстановах дашкольнай адукацыі;

прадоўжыць правядзенне работ па абсталяванні устаноў дашкольнай адукацыі сістэмамі відэанагляду, ручнымі сістэмамі трывожнай сігналізацыі, устаноўцы кодавых замкоў (дамафонаў), званкоў;

праводзіць агульныя (групавыя) бацькоўскія сходы па пытаннях забеспячэння бяспечнай жыццядзейнасці дзяцей ранняга і дашкольнага ўзросту ва ўстановах дашкольнай адукацыі і ва ўмовах сямейнага выхавання;

размяшчаць на сайтах устаноў дашкольнай адукацыі, інфармацыйных стэндах ва ўзроставак груп матэрыялы па дадзенай тэматыцы;

аператыўна інфармаваць кіраўніцтва аб надзвычайных сітуацыях ва ўстанове адукацыі.

Педагогічныя работнікі павінны візуальна праяраць групавыя памяшканні, гульнявыя пля-

цоўкі на прадмет іх бяспечнага стану і спраўнасці абсталявання, наяўнасці прадметаў і рэчываў, падазронах і небяспечных для жыцця і здароўя. Пры выяўленні парушэння рэжыму бяспекі яны абавязаны неадкладна прыняць меры па іх ліквідацыі, паведаміць аб гэтым загадчыка ўстановы дашкольнай адукацыі. Арганізоўваць адукацыйны працэс да ліквідацыі выяўленых парушэнняў забараняецца.

Захаванне і ўмацаванне псіхалагічнага здароўя суб'ектаў адукацыйнага працэсу з'яўляюцца прыярытэтнымі задачамі працы ўстановы адукацыі. У новым навучальным годзе дзейнасць педагогічных работнікаў павінна быць накіравана на стварэнне атмасферы нецярпімасці да ўсіх праяўленняў жорсткасці і насілля ў адносінах да дзяцей, на своєчасовае папярэджанне магчымых парушэнняў у станаўленні і развіцці асобы непаўналетняга і міжасабовых адносінах.

Звяртаем увагу на няўхільнае выкананне загаду Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 15.02.2018 № 119а «Аб мерах, накіраваных на прафілактыку ўчыненняў злачынстваў ва ўстановах адукацыі ў адносінах да навучэнцаў» і Алгарытма інфармавання педагогічнымі работнікамі бацькоў, апекуноў навучэнцаў і (або) супрацоўнікаў органаў унутраных спраў аб наяўнасці прымет насілля ў адносінах да непаўналетніх, асноўнай мэтай якога з'яўляецца своєчасовае дапамога ў рэабілітацыі непаўналетніх, якія падвергліся насіллю.

Педагогічнымі работнікамі ўстаноў дашкольнай адукацыі павінен праводзіцца ранішні прыём выхаванцаў, які прадугледжвае апытанне бацькоў аб самаадчуванні выхаванца і візуальную ацэнку стану яго здароўя. Пры падазрэнні на захворванне выхаванец накіроўваецца на агляд да медыцынскага работніка для прыняцця рашэння аб магчымасці допуску ва ўстанову дашкольнай адукацыі.

Бацькі (законныя прадстаўнікі) выхаванца альбо іншыя асобы, якія па іх даручэнні прыводзяць яго ва ўстанову дашкольнай адукацыі, павінны перадаць дзіця выхавальніку дашкольнай адукацыі, а ў выпадку яго адсутнасці — іншаму педагогічнаму работніку, які ажыццяўляе прыём выхаванцаў групы.

Збіраць дзіця з установы дашкольнай адукацыі павінны яго бацькі (законныя прадстаўнікі). У выпадку, калі існуе аб'ектыўная прычына, па якой яны не могуць збіраць дзіця з установы дашкольнай адукацыі (хвароба, службовая камандзіроўка, графік працы і інш.), гэта могуць ажыццяўляць іншыя асобы (бліжэйшыя сваякі) на падставе заявы бацькоў (законных прадстаўнікоў) выхаванца на імя кіраўніка ўстановы дашкольнай адукацыі.

Забараняецца аддаваць выхаванцаў асобам, якім не споўнілася 16 гадоў, і асобам, якія знаходзяцца ў алкагольным або наркатычным ап'яненні.

Ва ўстановах дашкольнай адукацыі павінен быць забяспечаны належны санітарна-тэхнічны

стан будынка, памяшканняў, камунікацый і санітарна-тэхнічнага абсталявання.

У выпадку знікнення выхаванца неабходна неадкладна арганізаваць яго пошук, паведаміць у бліжэйшае аддзяленне міліцыі і яго бацькам (законным прадстаўнікам).

Адрасы і нумары тэлефонаў загадчыка ўстановы дашкольнай адукацыі, хуткай дапамогі, пажарнай і іншых аварыйных служб павінны быць размешчаны ў кожнай установе адукацыі на інфармацыйных стэндах.

Пры ўзнікненні надзвычайных сітуацый прыроднага або тэхнагеннага характару, выяўленні падазронах рэчываў і прадметаў неабходна патэлефанаваць на нумары «101», «102» або адзіны нумар экстранай дапамогі «112».

У выпадку ўзнікнення пажару дзеянні загадчыка ўстановы дашкольнай адукацыі павінны быць накіраваны на забеспячэнне бяспекі выхаванцаў, работнікаў установы дашкольнай адукацыі і іх эвакуацыю ў адпаведнасці з Правіламі пажарнай бяспекі Рэспублікі Беларусь ППБ Беларусі 01-2014, якія зацверджаны пастановай Міністэрства па надзвычайных сітуацыях Рэспублікі Беларусь ад 14.03.2014 № 3.

Да прыбыцця прадстаўнікоў адпаведных структур педагогічныя работнікі абавязаны неадкладна эвакуіраваць выхаванцаў, якія знаходзяцца ў небяспечнай зоне, і забяспечыць ахову дадзенай зоны ад пранікнення пабочных асоб.

Кіраўнік установы дашкольнай адукацыі павінен інфармаваць органы і ўстановы, якія ажыццяўляюць дзяржаўны санітарны нагляд, а таксама іншыя ўпаўнаважаныя органы і арганізацыі аб аварыйных сітуацыях у будынку і на тэрыторыі ўстановы дашкольнай адукацыі, якія ствараюць пагрозу санітарна-эпідэміялагічнаму дабрабыту.

Кіраўнік установы дашкольнай адукацыі абавязаны забяспечыць распрацоўку і выкананне комплексу мер па рэалізацыі забароны курэння (спажывання) тытунёвых вырабаў работнікамі на тэрыторыі і ў памяшканнях установы дашкольнай адукацыі.

Забараняецца выкарыстоўваць у групавых памяшканнях і месцах знаходжання выхаванцаў электрапліткі, кіпяцільнікі, электрачайнікі і інш.; прымяняць для мэтай ацяплення нестандартныя (самаробныя) награвальныя прылады; пакідаць без нагляду ўключаныя ў электрасетку электрапрыборы.

Арганізацыя харчавання выхаванцаў ва ўстановах дашкольнай адукацыі

Міністэрства адукацыі звяртае увагу на няўхільнае выкананне патрабаванняў нарматыўных прававых актаў з мэтай арганізацыі якаснага і бяспечнага харчавання выхаванцаў ва ўстановах дашкольнай адукацыі (<http://edu.gov.by/> Дашкольная адукацыя / Нарматыўныя прававыя акты / Харчаванне).

У ходзе вывучэння дзейнасці ўстаноў дашкольнай адукацыі ў частцы забеспячэння якасці, бяспекі і збалансаванасці харчавання дзяцей ва ўстановах дашкольнай адукацыі выяўлена неабходнасць ўдакладнення асобных пытанняў, звязаных з арганізацыяй харчавання дзяцей-інвалідаў, у тым ліку дзяцей з фенілкетанурыяй ва ўстановах дашкольнай адукацыі.

Арганізацыя харчавання дзяцей з фенілкетанурыяй павінна ажыццяўляцца з улікам працягласці іх знаходжання ва ўстанове дашкольнай адукацыі (ад 3,5 да 12 гадзін) і ў адпаведнасці з Інструкцыяй аб арганізацыі харчавання дзяцей з фенілкетанурыяй, зацверджанай загадам Міністэрства аховы здароўя Рэспублікі Беларусь ад 14.07.2017 № 793 «Аб некаторых пытаннях арганізацыі харчавання дзяцей з фенілкетанурыяй» (далей — Інструкцыя), якой вызначаны пералік прадуктаў для харчавання і прыкладны рацыён (меню) для дзяцей ва ўзросце 3—6 гадоў, рэкамендаваныя нормы выхаду гатовых страў. Прыкладны рацыён (меню) для харчавання дзяцей з фенілкетанурыяй ва ўстанове адукацыі складаецца з улікам атрымання дзіцём неабходнай колькасці лячэбнай сумесі.

Алгарытм набыцця ўстановамі адукацыі прадуктаў харчавання павінен ажыццяўляцца ў адпаведнасці з указамі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 17.11.2008 № 618 «Аб дзяржаўных закупках у Рэспубліцы Беларусь», ад 31.12.2013 № 590 «Аб некаторых пытаннях дзяржаўных закупак тавараў (работ, паслуг)», пастановамі Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 20.12.2008 № 1987 «Аб некаторых пытаннях ажыццяўлення дзяржаўных закупак», ад 22.07.2014 № 703 «Аб зацвярджэнні Правілаў продажу асобных відаў тавараў і ажыццяўлення грамадскага харчавання і Палажэння аб парадку распрацоўкі і зацвярджэння асартыментнага пераліку тавараў, асартыментнага пераліку прадукцыі грамадскага харчавання» і інш.

Нарматыўнымі прававымі актамі рэгламентаваны наступныя варыянты арганізацыі харчавання дзяцей з фенілкетанурыяй ва ўстановах адукацыі:

1) з выкарыстаннем прадуктаў, набытых ўстановамі адукацыі;

2) з выкарыстаннем прадуктаў, набытых ўстановамі адукацыі, і асобных спецыялізаваных безбялковых (нізкабялковых) харчовых прадуктаў, набытых бацькамі (законнымі прадстаўнікамі) выхаванцаў.

Міністэрства адукацыі звяртае ўвагу на неабходнасць прыняцця дзейсных мер для арганізацыі якаснага харчавання дзяцей з фенілкетанурыяй ва ўстановах адукацыі.

У адпаведнасці з патрабаваннямі Інструкцыі неабходна:

1. Забяспечыць харчаблокі ўстаноў адукацыі асобным посудам і інвентаром для падрыхтоўкі страў нізкабялковай дыеты і папярэджання перакрываючай кантамінацыі прадуктаў.

2. Выключыць практыку патрабавання супрацоўнікамі ўстаноў адукацыі ў бацькоў (законных прадстаўнікоў) выхаванцаў даплаты за арганізацыю харчавання дзяцей з фенілкетанурыяй і дадатковых дакументаў на прынесеныя імі спецыялізаваныя безбялковыя (нізкабялковыя) харчовыя прадукты.

3. Пры неабходнасці ажыццяўляць прыём і выкарыстанне для арганізацыі харчавання дзяцей з фенілкетанурыяй ва ўстановах адукацыі асобных спецыялізаваных безбялковых (нізкабялковых) харчовых прадуктаў, набытых бацькамі (законнымі прадстаўнікамі) выхаванцаў.

Пры гэтым патрабуецца забяспечыць улік і спісанне прадуктаў харчавання ў адпаведнасці з Метадычнымі ўказаннямі Міністэрства фінансаў Рэспублікі Беларусь ад 11.12.1997 № 59 «Метадычныя ўказанні аб парадку ўліку матэрыяльных запасаў установамі і арганізацыямі, якія ўтрымліваюцца на бюджэце». Асобныя спецыялізаваныя безбялковыя (нізкабялковыя) харчовыя прадукты, набытыя бацькамі (законнымі прадстаўнікамі) выхаванцаў, прымаць на ўлік згодна акту прыёму-перадачы паміж бацькамі (законнымі прадстаўнікамі) выхаванцаў і ўстановай адукацыі.

Пры неабходнасці варта прадугледзець павелічэнне грашовых нормаў расходаў на харчаванне навучэнцаў, у тым ліку дзяцей з фенілкетанурыяй, у адпаведнасці з пунктам 4 пастановы Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 27.04.2013 № 317 «Аб нормах харчавання і грашовых нормах расходаў на харчаванне навучэнцаў, а таксама ўдзельнікаў адукацыйных мерапрыемстваў з ліку асоб, якія навучаюцца ва ўстановах адукацыі» (далей — пастанова № 317).

Рашэнне аб вызваленні ад аплаты за харчаванне альбо яе зніжэнні прымаецца на працягу пяці дзён з дня падачы заявы (на падставе загалова кіраўніка ўстановы дашкольнай адукацыі). Абавязковым да выканання з'яўляецца патрабаванне Міністэрства адукацыі своечасовага і якаснага афармлення дадзенага лакальнага акту з улікам адпаведных дакументаў (пасведчання інваліда, выпіскі з медыцынскіх дакументаў, пасведчання (даведкі) аб праве на льготы, пасведчання шматдзетнай сям'і, даведкі пра тое, што грамадзянін з'яўляецца навучэнцам, пасведчання на права прадстаўлення інтарэсаў падапечнага, даведкі пра месца жыхарства і склад сям'і), прытрымліванне тэрмінаў дзеяння гэтых дакументаў і своечасовасці іх абнаўлення. Калі дакладнасць прадстаўленых дакументаў выклікае сумне, кіраўнік установы дашкольнай адукацыі мае права накіраваць адпаведны запыт у арганізацыі, якія выдалі гэтыя дакументы.

Міністэрства адукацыі акцэнтуюе ўвагу на тым, што ў адпаведнасці з пунктам 4 Палажэння аб парадку спагнання платы за харчаванне дзяцей, якія атрымліваюць дашкольную адукацыю, спецы-

яльную адукацыю на ўзроўні дашкольнай адукацыі, зацверджанага пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 29.02.2008 № 307, для вызвалення ад платы за харчаванне дзяцей бацькам (законным прадстаўнікам) дзяцей-інвалідаў неабходна прадставіць кіраўніку ўстановы дашкольнай адукацыі пасведчанне інваліда. Заклучэнне медыка-рэабілітацыйнай экспертнай камісіі не ўваходзіць у пералік дакументаў, на падставе якіх ажыццяўляецца рэалізацыя права на дзяржаўныя сацыяльныя льготы, правы і гарантыі асобным катэгорыям грамадзян, у тым ліку вызваленне ад платы за харчаванне, і не можа служыць падставой для вызвалення законных прадстаўнікоў ад платы за харчаванне дзіцяці-інваліда ва ўстанове дашкольнай адукацыі.

У адпаведнасці з пунктам 6 пастановы Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 21.02.2005 № 177 «Аб зацвярджэнні Палажэння аб арганізацыі харчавання навучэнцаў, якія атрымліваюць агульную сярэдняю адукацыю, спецыяльную адукацыю на ўзроўні агульнай сярэдняй адукацыі» харчаванне навучэнцаў першых класаў, якія навучаюцца на базе ўстаноў дашкольнай адукацыі, арганізуецца і аплачваецца ў парадку, вызначаным для выхаванцаў устаноў дашкольнай адукацыі.

У адпаведнасці з пастановай № 317 пры правядзенні летніх адраўненчых мерапрыемстваў (да 90 дзён) ва ўстановах дашкольнай адукацыі, спецыяльных дашкольных установах, вучэбна-педагагічных комплексах пры засваенні зместу адукацыйнай праграмы дашкольнай адукацыі, адукацыйнай праграмы спецыяльнай адукацыі на ўзроўні дашкольнай адукацыі, адукацыйнай праграмы спецыяльнай адукацыі на ўзроўні дашкольнай адукацыі для асоб з інтэлектуальнай недастатковасцю, іншых арганізацыях, у індывідуальных прадпрыемстваў грашовыя нормы расходаў на харчаванне павялічваюцца на 10 працэнтаў.

У адпаведнасці з пунктам 296 главы 16 пераліку дакументаў Нацыянальнага архіўнага фонду Рэспублікі Беларусь, якія ўтвараюцца ў працэсе дзейнасці Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь, структурных падраздзяленняў абласных і Мінскага гарадскога выканаўчых камітэтаў, што ажыццяўляюць дзяржаўна-ўладарныя паўнамоцтвы ў сферы адукацыі і па справах моладзі, дзяржаўных арганізацый, падпарадкаваных Міністэрству адукацыі Рэспублікі Беларусь, з указаннем тэрмінаў захоўвання, зацверджанага пастановай Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 24.05.2012 г. № 52 тэрмін захоўвання дакументаў аб арганізацыі харчавання выхаванцаў ва ўстановах дашкольнай адукацыі (акты, графікі, перапіска і інш.) складае адзін год.

Пытанні арганізацыі харчавання выхаванцаў павінны рэгулярна разглядацца на пасяджэннях калегій (саветаў) органаў кіравання адукацыяй, педагагічных саветаў, нарадах пры кіраўніках ус-

таной адукацыі і іншых мерапрыемствах з удзелам зацікаўленых для прыняцця канкрэтных рашэнняў па паляпшэнні якасці харчавання навучэнцаў ва ўстановах дашкольнай адукацыі.

УДАСКАНАЛЕННЕ ЯКАСЦІ АДУКАЦЫЙНАГА ПРАЦЭСУ

Асноўнымі формамі арганізацыі адукацыйнага працэсу ва ўстановах дашкольнай адукацыі з'яўляюцца гульня, заняткі.

Максімальная нагрузка на выхаванцаў ранняга і дашкольнага ўзросту пры правядзенні спецыяльна арганізаваных форм адукацыйнага працэсу — гульні (заняткаў), рэгламентаваных тыпавым вучэбным планам, колькасць і віды заняткаў, іх працягласць і месца ў распарадку дня павінны вызначацца педагагічным работнікам у адпаведнасці з вучэбнай праграмай дашкольнай адукацыі, вучэбным планам устаноў дашкольнай адукацыі, распрацаваным і зацверджаным ва ўстаноўленым заканадаўствам парадку, з улікам стану здароўя, фізіялагічнай падрыхтаванасці выхаванцаў.

Працягласць заняткаў з выхаванцамі ва ўзросце ад 2 да 3 гадоў і ад 3 да 4 гадоў павінна складаць да 10—15 хвілін, з выхаванцамі ва ўзросце ад 4 да 5 гадоў — да 20—25 хвілін, з выхаванцамі ва ўзросце ад 5 да 7 гадоў — да 30—35 хвілін, фізкультхвілінак — не менш 1,5—3 хвілін.

Працягласць перапынкаў паміж заняткамі павінна быць 10—12 хвілін. Падчас перапынкаў праводзяцца рухомыя гульні ўмеранай інтэнсіўнасці.

Такое размеркаванне часу для заняткаў з'яўляецца прыкладным. Яно можа мяняцца ў залежнасці ад пастаўленых задач, зацікаўленасці дзяцей дзейнасцю, іх самаадчування і інш.

У пачатку і канцы тыдня павінны прадугледжвацца палегчаныя па змесце і разумовай нагрузцы заняткі.

Міністэрства адукацыі звяртае ўвагу на тое, што дамашнія заданні ва ўсіх узростах груп задавацца не павінны.

У адпаведнасці з артыкулам 90 Кодэкса мовы навучання і выхавання ва ўстанове адукацыі вызначае яе заснавальнік, а права грамадзян на выбар мовы навучання і выхавання на адной з дзяржаўных моў Рэспублікі Беларусь забяспечваецца развіццём сеткі устаноў дашкольнай адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання і выхавання, што дазваляе забяспечваць станаўленне цэласнай асобы выхаванца, яго развіццё шляхам інтэграцыі ў дзве роднасныя культуры сродкамі беларускай і рускай моў.

З улікам пажаданняў бацькоў (законных прадстаўнікоў) непаўналетніх устаноў дашкольнай адукацыі фарміруюць групы, якія арганізуюць адукацыйны працэс як на рускай, так і на беларускай мове.

Адукацыйны працэс у групах з беларускай мовай навучання арганізуецца на беларускай мове. Выключэнне складаюць гадзіны, адведзеныя на

вывучэнне адукацыйнай вобласці «Развитие речи и культура речевого общения».

Згодна з артыкулам 21 Закона Рэспублікі Беларусь «Аб мовах у Рэспубліцы Беларусь» кіраўнікі і педагогічныя работнікі сістэмы адукацыі павінны валодаць беларускай і рускай мовамі.

Пры адсутнасці дастатковай колькасці дзяцей для фарміравання асобнай групы ва ўстанове дашкольнай адукацыі ствараюцца неабходныя ўмовы для атрымання адукацыі на беларускай мове.

З мэтай забеспячэння максімальна спрыяльных умоў для развіцця маўленчых навыкаў, далучэння выхаванцаў да беларускай нацыянальнай культуры, паспяховасці фарміравання двухмоўя павінна стварацца камунікатыўнае асяроддзе, якое забяспечвае ўключэнне двух моў у разнастайныя віды дзіцячай дзейнасці, а таксама правядзенне спецыяльна арганізаваных формаў адукацыйнага працэсу ў адпаведнасці са зместам вучэбнай праграмы дашкольнай адукацыі. Варта звярнуць увагу на стварэнне адпаведнага прадметна-прасторавога асяроддзя, павышэнне прафесійнага ўзроўню педагогічных работнікаў у пытаннях лінгвістычнага і маўленчага развіцця выхаванцаў ва ўмовах блізкароднаснага двухмоўя, удзел бацькоў у прадастаўленні магчымасці дзецям фармуляваць думкі на дзвюх мовах. Гэтаму спрыяе створанае навукова-метадычнае забеспячэнне адукацыйнага працэсу ўстаноў дашкольнай адукацыі, якое выдаецца як на рускай, так і на беларускай мовах.

Ва ўстанове дашкольнай адукацыі ў адпаведнасці з пажаданнямі бацькоў (законных прадстаўнікоў) выхаванцаў па рашэнні мясцовых выканаўчых і распарадчых органаў, узгодненым з Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь, могуць стварацца групы, у якіх навучанне і выхаванне ажыццяўляюцца на мове нацыянальнай меншасці або вывучаецца мова нацыянальнай меншасці. З гэтай мэтай неабходна арганізоўваць тлумачэнне нарматыўных прававых актаў аб магчымасці выбару мовы навучання ў індывідуальных гутарках з бацькамі (законнымі прадстаўнікамі) выхаванцаў, на бацькоўскіх сходах, праз сродкі масавай інфармацыі, вэб-сайты і парталы ўпраўленняў (адрэлаў) адукацыі, устаноў дашкольнай адукацыі.

Адукацыйны працэс ва ўстановах дашкольнай адукацыі (групы) з вывучэннем мовы нацыянальнай меншасці ажыццяўляецца ў адпаведнасці са зместам вучэбнай праграмы дашкольнай адукацыі, зацверджанай Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь.

Навучанне, выхаванне і развіццё выхаванцаў у названых установах (групы) ажыццяўляюцца з выкарыстаннем вучэбных выданняў, зацверджаных або дапушчаных у якасці адпаведнага віду выдання Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь.

У адукацыйным працэсе ўстаноў дашкольнай адукацыі дадаткова могуць быць выкарыстаны

вучэбныя выданні краін, да якіх этнічна належыць нацыянальная меншасць, пры ўмове іх адпаведнасці зместу вучэбнай праграмы дашкольнай адукацыі.

Азнямленне выхаванцаў з культурай, традыцыямі, звычаямі людзей, якія будуць размаўляць на мове нацыянальнай меншасці, ажыццяўляецца ва ўсіх узростах груп у разнастайных відах дзіцячай дзейнасці (зносін, прадметная, гульнявая і інш.).

Спецыяльна арганізаваная дзейнасць (заняткі) па вывучэнні мовы нацыянальнай меншасці ажыццяўляецца з выхаванцамі ад 4 да 5 гадоў, ад 5 да 6 гадоў і ад 6 да 7 гадоў у рамках рэалізацыі базавага кампанента, рэгламентаванага тыповым вучэбным планам дашкольнай адукацыі. На падставе тыповага вучэбнага плана распрацоўваецца вучэбны план установы дашкольнай адукацыі, у якім неабходна адлюстраваць колькасць гадзін на вывучэнне мовы нацыянальнай меншасці, не перавышаючы максімальна дапушчальную вучэбную нагрузку ў тыдзень на аднаго выхаванца.

Адукацыйная праца ва ўстановах дашкольнай адукацыі з вывучэннем мовы нацыянальнай меншасці павінна садзейнічаць выхаванню патрыятызму, развіццю высокай культуры міжнацыянальных зносін, умацаванню міжнацыянальнай згоды ў беларускім грамадстве.

З мэтай пашырэння, раскрыцця магчымасцей і задавальнення індывідуальных патрэб кожнага выхаванца з улікам зоны яго бліжэйшага развіцця, лінгвістычных і камунікатыўных здольнасцяў зместам адукацыйных паслуг звыш базавага кампанента вучэбнай праграмы дашкольнай адукацыі прадугледжана навучанне выхаванцаў замежнай мове. З гэтай мэтай распрацаваны навучальныя выданні, афіцыйна зацверджаныя або дапушчаны ў якасці адпаведнага віду вучэбнага выдання Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь.

Гадавое планаванне дзейнасці ўстаноў дашкольнай адукацыі

У адпаведнасці з пастаўленымі задачамі ў гадавым плане могуць быць адлюстраваны наступныя напрамкі дзейнасці ўстановы дашкольнай адукацыі.

1. Аналіз працы за папярэдні год, задачы на наступны год. Эфектыўнасць планавання шмат у чым залежыць ад якаснага аналізу выканання гадавога плана за папярэдні год, на аснове якога вызначаюцца гадавыя задачы на наступны год (2—3 задачы). Ва ўстановах дашкольнай адукацыі, якія маюць 1—3 узроставаыя групы, можа быць запланавана адна гадавая задача.

Асноўнымі патрабаваннямі да аналізу работы ўстановы дашкольнай адукацыі могуць выступаць: дакладнасць пабудовы па блоках (раздзелах) гадавога плана; лагічная паслядоўнасць выкладання матэрыялу; аргументаванасць; параўнанне з па-

пярэднім навучальным годам; дакладнасць адзнак, якія выключаюць суб'ектывізм; доказнасць высноў; канкрэтнасць і педагогічная абгрунтаванасць прапаноў; магчыма прымяненне ілюстрацыйных матэрыялаў (графікі, табліцы, дыяграмы і інш).

2. Арганізацыйна-педагогічныя мерапрыемствы: арганізацыя адукацыйных паслуг, якія прадастаўляюцца ўстановай дашкольнай адукацыі, у тым ліку на платнай аснове; фарміраванне і абсталяванне развіваючага асяроддзя; узаемадзеянне з зацікаўленымі органамі і арганізацыямі; перыядычнасць павышэння кваліфікацыі педагогічных работнікаў, арганізацыя дзейнасці педагогічных саветаў і інш.

3. Работа з педагогічнымі работнікамі: формы павышэння кваліфікацыі ў міжкурсавай перыяд, дыягнастычная работа, падрыхтоўка атэстацыі педагогічных работнікаў, вывучэнне, абагульненне, укараненне, распаўсюджванне эфектыўнага педагогічнага вопыту, самаадукацыя педагогічных работнікаў, эксперыментальная (інавацыйная) дзейнасць педагогічнага калектыву і інш.

4. Выхаваўчая праца: мерапрыемствы з удзелам выхаванцаў па сацыяльна-маральным, асобасным, эстэтычным, экалагічным і фізічным выхаванні (правядзенне конкурсаў, выстаў, экскурсій, фізкультурна-аздараўленчых мерапрыемстваў і г.д.).

5. Псіхалага-педагогічнае і медыцынскае суправаджэнне адукацыйнага працэсу: формы працы педагога-псіхалага, медыцынскіх работнікаў, педагога сацыяльнага.

6. Узаемадзеянне з сем'ямі выхаванцаў: формы работы па павышэнні псіхалага-педагогічнай кампетэнтнасці бацькоў (законных прадстаўнікоў) выхаванцаў, уключэнні іх у адукацыйны працэс.

7. Узаемадзеянне з установамі агульнай сярэдняй адукацыі: формы работы з удзельнікамі адукацыйнага працэсу па забеспячэнні гатоўнасці выхаванцаў да навучання на першай ступені агульнай сярэдняй адукацыі.

8. Арганізацыя работы ў летні аздараўленчы перыяд: мерапрыемствы па падрыхтоўцы ўстановы дашкольнай адукацыі да дзейнасці ў летні перыяд, формы работы з удзельнікамі адукацыйнага працэсу.

9. Кантроль: віды і змест кантролю.

10. Адміністрацыйна-гаспадарчая дзейнасць: праца па ўмацаванні матэрыяльна-тэхнічнай базы ўстановы дашкольнай адукацыі (набыццё сродкаў навучання, спартыўнага інвентара, тэхналагічнага абсталявання, ажыццяўленне рамонтных работ і г.д.).

Звяртаем увагу на тое, што ў прапанаваную структуру плана могуць уносіцца змены і дапаўненні з улікам умоў, спецыфікі дзейнасці ўстановы дашкольнай адукацыі.

План рэалізацыі адукацыйнага працэсу ў групах ранняга і дашкольнага ўзросту

План рэалізацыі адукацыйнага працэсу ў групах ранняга і дашкольнага ўзросту можа ўключаць у сябе наступныя структурныя кампаненты:

Гадавыя задачы ўстановы дашкольнай адукацыі.

Навукова-метадычнае забеспячэнне (пералік вучэбных выданняў, якія афіцыйна зацверджаны альбо дапушчаны ў якасці адпаведнага віду вучэбнага выдання Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь, рэкамендаваных Нацыянальным інстытутам адукацыі).

Спіс дзяцей па падгрупах (з улікам узроставых, індыўідуальных асаблівасцей выхаванцаў; падгрупы дзяцей могуць змяняцца на працягу года).

Цыклаграма сумеснай дзейнасці педагогічнага работніка з выхаванцамі на працягу дня (змест дзейнасці з выхаванцамі ў першую і другую палову дня).

Узаемадзеянне з сем'ямі выхаванцаў (формы і змест работы па павышэнні псіхалага-педагогічнай кампетэнтнасці бацькоў і ўключэнні іх у адукацыйны працэс).

У адпаведнасці са службовымі абавязкамі, вызначанымі АҚДП, выхавальнікі дашкольнай адукацыі павінны вывучаць умовы жыцця і выхавання выхаванцаў, а таксама планаваць, арганізоўваць і праводзіць выхаваўчую, адукацыйную і аздараўленчую работу, накіраваную на рознабаковае развіццё асобы дзіцяці ў адпаведнасці з яго ўзроставымі і індыўідуальнымі магчымасцямі, здольнасцямі і патрэбамі пры рэалізацыі вучэбнай праграмы дашкольнай адукацыі, праграмы выхавання і абароны правоў і законных інтарэсаў дзяцей, якія знаходзяцца ў сацыяльна небяспечным становішчы.

Індыўідуальная работа з выхаванцамі (змест працы па адукацыйных абласцях вучэбнай праграмы дашкольнай адукацыі на аснове штодзённых назіранняў педагогічнага работніка і з улікам вынікаў дзіцячай дзейнасці. Карэкцыйна-развіваючая работа плануецца і ажыццяўляецца педагогам-псіхалагам, настаўнікам-дэфектолагам).

Загартоўванне (асноўныя віды загартоўвання плануецца з улікам прынцыпаў загартоўвання, узроставых асаблівасцей выхаванцаў, сезонных змяненняў, умоў установы дашкольнай адукацыі).

Рухальная актыўнасць (змест мерапрыемстваў распарадку дня: ранішняя гімнастыка, рухомыя гульні і фізічныя практыкаванні на 1-й і 2-й прагулках, актыўны адпачынак).

Спецыяльна арганізаваная дзейнасць, рэгламентаваная тыпавым вучэбным планам дашкольнай адукацыі (гульня, заняткі), плануецца па адукацыйных абласцях на аснове раскладу

гульняў, заняткаў на кожны дзень тыдня ў адпаведнасці з вучэбным планам установы дашкольнай адукацыі. Вызначаюцца тэма і мэта дзейнасці на працягу тыдня. У змест планавання ўключаюцца: адукацыйная вобласць і від заняткаў, тэма заняткаў, праграмныя задачы, крыніцы планавання. Планаванне спецыяльна арганізаванай дзейнасці ў рознаўзроставай групе ажыццяўляецца ў адпаведнасці з агульнымі патрабаваннямі, але мае пэўную своеасаблівасць.

Пры планаванні франтальных форм работы варта ўлічваць адрозненне зместу (па ступені цяжкасці) і працягласці дзейнасці дзяцей кожнага ўзросту. Неабходна ўказваць праграмныя задачы ў дачыненні да кожнага ўзросту; прадугледзець дыферэнцыраваныя заданні для дзяцей.

Нерэгламентаваная дзейнасць выхаванцаў (віды дзіцячай дзейнасці: зносіны, гульня, пазнавальная практычная (прадметная — у групах ранняга ўзросту), мастацкая, элементарная працоўная).

Ва ўстановах дашкольнай адукацыі рэкамендуецца частку структурных кампанентаў плана (гадавыя задачы ўстановы дашкольнай адукацыі; навукова-метадычнае забеспячэнне; спіс выхаванцаў па падгрупах; цыклаграма сумеснай дзейнасці педагогічнага работніка з выхаванцамі на працягу дня; узаемадзеянне з сям'ёй; індывідуальная работа з выхаванцамі; загартоўванне; рухальная актыўнасць) распрацоўваць на год, паўгоддзе, месяц, а частку (спецыяльна арганізаваная і нерэгламентаваная дзейнасць) — на кожны дзень тыдня месяца.

Пры планаванні адукацыйнага працэсу ў групах ранняга ўзросту з мэтай якаснай рэалізацыі зместу вучэбнай праграмы дашкольнай адукацыі неабходна забяспечыць паўторнасць правядзення заняткаў.

Выкарыстанне сучасных інфармацыйных тэхналогій ва ўстановах дашкольнай адукацыі

Інтэрнэт-рэсурсы ўстаноў дашкольнай адукацыі

Пры выкананні работ па распрацоўцы, суправяджэнні, эксплуатацыі і размяшчэнні афіцыйных інтэрнэт-сайтаў устаноў дашкольнай адукацыі варта забяспечыць няўхільнае выкананне патрабаванняў і рэкамендацый Указа Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 01.02.2010 № 60 «Аб мерах па ўдасканаленні выкарыстання нацыянальнага сегмента сеткі Інтэрнэт» (далей — Указ), Палажэння аб парадку функцыянавання інтэрнэт-сайтаў дзяржаўных органаў і арганізацый, зацверджанага пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 29.04.2010 № 645 (далей — Палажэнне), Дзяржаўнага стандарту Рэспублікі Беларусь СТБ2105-2012 «Інфармацыйныя тэхналогіі. Інтэрнэт-сайты дзяржаўных органаў і арганізацый. Патрабаванні» (далей — Стандарт), Інструк-

цыяй аб парадку рэгістрацыі даменных імёнаў у прасторы іерархічных імёнаў нацыянальнага сегмента сеткі Інтэрнэт, зацверджанай загадам Аператыўна-аналітычнага цэнтра пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь ад 18.06.2010 № 47 (далей — Інструкцыя). Дадзеныя патрабаванні і рэкамендацыі размешчаны на сайце ўстановы «Галоўны інфармацыйна-аналітычны цэнтр» (далей — ГІАЦ) (<http://www.giac.unibel.by/> Інфарматызацыя адукацыі).

Адказнасць за фарміраванне, вядзенне і забеспячэнне функцыянавання сайта ўстановы дашкольнай адукацыі, а таксама за яго адпаведнасць патрабаванням Указа, Палажэння, Стандарту і Інструкцыі ўскладаецца на кіраўніка ўстановы адукацыі.

Адміністрацыям устаноў дашкольнай адукацыі, органам кіравання адукацыяй, інстытутам развіцця адукацыі неабходна забяспечыць сістэматычнае вывучэнне і аналіз зместу інфармацыі, якая размяшчаецца на афіцыйных інтэрнэт-сайтах устаноў адукацыі.

Выкарыстанне інфармацыйна-камунікацыйных тэхналогій, электронных адукацыйных рэсурсаў ва ўстановах дашкольнай адукацыі

Асновай для выкарыстання ва ўстанове дашкольнай адукацыі інфармацыйна-камунікацыйных тэхналогій (далей — ІКТ), электронных адукацыйных рэсурсаў (далей — ЭАР) могуць стаць інфармацыйныя рэсурсы Нацыянальнага адукацыйнага партала (<http://adu.by/> Электроннае навучанне/ Дашкольная адукацыя/<http://e-vedy.adu.by/course/index.php?categoryid=112>). Раздзел «Электронныя адукацыйныя рэсурсы» функцыянуе ў LMS Moodle. Дадзены рэсурс даступны для ўсіх жадаючых на бясплатнай аснове пасля працэдуры рэгістрацыі.

Навукова-метадычнай установай «Нацыянальны інстытут адукацыі» Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь (далей — Нацыянальны інстытут адукацыі) распрацаваны ЭАР у адпаведнасці са зместам адукацыйных абласцей вучэбнай праграмы дашкольнай адукацыі для дзяцей ад 5 да 6 гадоў: «Развіццё маўлення і культура маўленчых зносін», «Мастацтва» (выяўленчая дзейнасць, музычная дзейнасць), «Дзіця і прырода», «Навучанне грамаце».

Канфігурацыя камп'ютарнага абсталявання

Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь у мэтах сістэматызацыі працэсу развіцця інфраструктуры і арганізацыйна-эканамічных механізмаў распрацаваны рэкамендацыі па канфігурацыі праграма-апаратнага комплексу, камп'ютарнага класа, лакальна-вылічальнай сеткі, праекцыйнага і перыферыянага абсталявання ўстаноў адукацыі («Патрабаванні, што прад'яўляюцца да камп'ютарнай тэхнікі і праграмнага забеспячэння, якія закупаюцца для ўстаноў дашкольнай адукацыі»). Падрабязная інфармацыя прадстаўлена на

сайце ГІАЦ (<http://www.giac.unibel.by/> Інфарматызацыя адукацыі).

Пры арганізацыі адукацыйнага працэсу з выкарыстаннем ІКТ і электронных сродкаў навучання неабходна кіравацца Санітарнымі нормамі і правіламі «Патрабаванні для ўстаноў дашкольнай адукацыі» (пастанова Міністэрства аховы здароўя Рэспублікі Беларусь ад 25.01.2013 № 8), «Патрабаванні пры працы з відэадысплейнымі тэрміналамі і электронна-вылічальнымі машынамі» (пастанова Міністэрства аховы здароўя Рэспублікі Беларусь ад 28.06.2013 № 59).

Рэспубліканскі конкурс «Камп'ютар. Адукацыя. Інтэрнэт»

У мэтах развіцця інфармацыйнай адукацыйнай прасторы Рэспублікі Беларусь, выяўлення і распаўсюджвання лепшых узораў інавацыйнага вопыту педагогічных работнікаў, распрацоўкі і выкарыстання ІКТ і ЭАР у адукацыйным працэсе, стварэння ўмоў для прафесійнай і асобнай самарэалізацыі педагогічных работнікаў Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь сумесна з Нацыянальным інстытутам адукацыі, ГІАЦ штогод праводзіць Рэспубліканскі конкурс «Камп'ютар. Адукацыя. Інтэрнэт» (далей — Конкурс). Інфармацыя аб правядзенні Конкурсу публікуецца на інтэрнэт-партале Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь (<http://edu.gov.by/>), сайце ГІАЦ (<http://www.giac.unibel.by/>), у раздзеле «Дыстанцыйны ўсенавучч» Нацыянальнага адукацыйнага партала (<http://e-asveta.adu.by/>).

Работы, якія адзначаны дыпламамі I, II, III ступені і пахвальнымі водгукамі на заключным этапе Конкурсу, уключаюцца ў Рэспубліканскі банк электронных адукацыйных рэсурсаў, які размешчаны на Нацыянальным адукацыйным партале (<http://e-asveta.adu.by/index.php/koi/proektyi-pobediteli-koi/136-eor-v-doshkol-nom-obrazovanii>).

Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь рэкамендуе органам кіравання адукацыяй своечасова інфармаваць удзельнікаў адукацыйнага працэсу аб умовах правядзення Конкурсу, стымуляваць да ўдзелу ў ім і аказваць садзейнічанне пры падрыхтоўцы.

Забеспячэнне ўстаноў дашкольнай адукацыі вучэбнымі выданнямі і сродкамі навучання

Да выкарыстання ў адукацыйным працэсе дапускаюцца вучэбныя выданні (падручнікі, вучэбныя дапаможнікі і іншыя вучэбныя выданні), якія змяшчаюць з улікам узроставых асаблівасцей навучэнцаў сістэматызаваныя звесткі навуковага або прыкладнага характару, неабходныя для рэалізацыі адукацыйных праграм, выкладзеныя ў форме, зручнай для арганізацыі адукацыйнага працэсу, афіцыйна зацверджаныя або дапушчаныя ў якасці адпаведнага віду вучэбнага выдання Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь.

Установы дашкольнай адукацыі штогод з улікам плануемага кантынгенту выхаванцаў і тэрмінаў выкарыстання вучэбных выданняў (вучэбныя дапаможнікі, рабочыя сшыткі — адзін год, вучэбна-метадычныя дапаможнікі, вучэбныя наглядныя дапаможнікі, дапаможнікі — пяць гадоў) фарміруюць заказ:

на вучэбныя выданні з улікам колькасці педагогічных работнікаў (выхавальнікаў дашкольнай адукацыі, музычных кіраўнікоў, кіраўнікоў фізічнага выхавання, педагогаў-псіхалагаў, настаўнікаў-дэфектолагаў), узроставых груп і выхаванцаў ва ўстанове;

на набыццё сродкаў навучання, гульнявога і навучальнага абсталявання і інш. у адпаведнасці з сучаснымі патрабаваннямі.

Алгарытм заказу вучэбных выданняў наступны:

установы дашкольнай адукацыі, іншыя ўстановы адукацыі і арганізацыі (незалежна ад формы ўласнасці і падпарадкаванасці), якія рэалізуюць адукацыйную праграму дашкольнай адукацыі, адукацыйную праграму спецыяльнай адукацыі на ўзроўні дашкольнай адукацыі, адукацыйную праграму спецыяльнай адукацыі на ўзроўні дашкольнай адукацыі для асоб з інтэлектуальнай недастатковасцю, прадстаўляюць сфарміраваны заказ структурным падраздзяленням гарадскіх, раённых выканаўчых камітэтаў, мясцовых адміністрацый раёнаў у гарадах, якія ажыццяўляюць дзяржаўна-ўладарныя паўнамоцтвы ў сферы адукацыі;

структурныя падраздзяленні гарадскіх, раённых выканаўчых камітэтаў, мясцовых адміністрацый раёнаў у гарадах, якія ажыццяўляюць дзяржаўна-ўладарныя паўнамоцтвы ў сферы адукацыі, — структурным падраздзяленням абласных (Мінскага гарадскога) выканаўчых камітэтаў, якія ажыццяўляюць дзяржаўна-ўладарныя паўнамоцтвы ў сферы адукацыі;

структурныя падраздзяленні абласных (Мінскага гарадскога) выканаўчых камітэтаў, якія ажыццяўляюць дзяржаўна-ўладарныя паўнамоцтвы ў сферы адукацыі, — Нацыянальнаму інстытуту адукацыі.

У адпаведнасці з пададзенымі заяўкамі Нацыянальнага інстытуту адукацыі фарміруе тыраж вучэбных выданняў.

Пры фарміраванні раённага, гарадскога, абласнога заказа на вучэбныя выданні (для педагогічных работнікаў і дзяцей) улічваецца колькасны склад устаноў дашкольнай адукацыі, педагогічных работнікаў і выхаванцаў як сістэмы Міністэрства адукацыі, так і іншых ведамстваў, спецыялістаў упраўленняў (аддзелаў) адукацыі, іншых устаноў адукацыі (спецыяльная дашкольная ўстанова, яслі-сад—пачатковая школа, яслі-сад—базавая школа, дзіцячы сацыяльны прытулак і інш.), а таксама ўсіх зацікаўленых.

Пры фарміраванні заказу неабходна звяртаць увагу на анатацыю, у якой змяшчаецца інфармацыя аб выглядзе вучэбнага выдання (вучэбна-метадычны дапаможнік, дапаможнік, вучэбны наглядны дапаможнік, рабочы сшытак, хрэстаматыя і інш.), адраснай накіраванасці (для педагагічных работнікаў, для выхаванцаў), аб тыпе (пры неабходнасці ўдакладнення — выглядзе) установы адукацыі, для якога вучэбнае выданне прызначана. Напрыклад, вучэбнае выданне рэкамендавана педагагічным работнікам, які працуе ў групе з дзецьмі ад 5 да 6 гадоў. Лічыцца колькасць груп, якія функцыянуюць для дзяцей дадзенага ўзросту, дадаецца не менш за адзін экзэмпляр вучэбнага выдання для метадычнага кабінета. У выпадку, калі вучэбнае выданне з'яўляецца наглядным і выдадзена ў выглядзе вучэбнага дапаможніка, рабочага сшытка (напрыклад, ВМК «Мае першыя ўрокі»), то неабходна зрабіць заказ на ўсіх выхаванцаў дадзенай узроставай групы. Вучэбныя выданні серый «Свет дзяцінства», «Твая сталіца» і да т.п. заказваюцца з разліку не менш за 2—3 адзінкі на групу.

Пры фарміраванні заказу на вучэбныя выданні, пры наяўнасці варыятыўнасці вучэбных выданняў па адукацыйных абласцях, дапускаецца выбар.

У кожнай установе дашкольнай адукацыі (метадычным кабінете, узроставай групе, кабінетах музычных кіраўнікоў, кіраўнікоў фізічнага выхавання, педагогаў-псіхалагаў і інш.) вядзецца анатаваны ўлік забяспечанасці вучэбнымі выданнямі, якія афіцыйна зацверджаны або дапушчаны ў якасці адпаведнага віду вучэбнага выдання Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь, рэкамендаванымі арганізацыямі, якія ажыццяўляюць навукова-метадычнае забеспячэнне адукацыі. Пералік вучэбных выданняў па дашкольнай адукацыі штогод абнаўляецца і размяшчаецца на Нацыянальным адукацыйным партале ў анлайн-каталогу «Учебники.by»/ Дашкольная адукацыя, на інтэрнэт-партале Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь (<http://edu.gov.by/> Дашкольная адукацыя / Актуальна).

Забяспечанасць вучэбнымі выданнямі разлічваецца па кожнай з пазіцый асобна і ў цэлым па ўсім пераліку. Працэнт аснашчанасці ўстановы дашкольнай адукацыі вучэбнымі выданнямі разлічваецца штогод па формуле: колькасць наяўных вучэбных выданняў (заказаных і набытых для метадычнага кабінета, адпаведных узроставай груп, кабінетаў музыкальных кіраўнікоў, кіраўнікоў фізічнага выхавання, педагогаў-псіхалагаў і інш.) дзеліцца на неабходную для ўстановы дашкольнай адукацыі колькасць вучэбных выданняў (з улікам прадстаўленых у пераліку) і памнажаецца на 100 працэнтаў. Напрыклад, калі ва ўстанове дашкольнай адукацыі адсутнічае тая ці іншая ўзроставая група (у тым ліку рознаўзроставая), то пры разліку працэнта аснашчанасці ў колькасць неабходных вучэбных выданняў не ўключаюцца адпаведныя пазіцыі.

Збіранне платы за карыстанне вучэбнымі дапаможнікамі ажыццяўляецца ў адпаведнасці з Палажэннем аб парадку збірання платы за карыстанне падручнікамі і (або) навучальнымі дапаможнікамі і прадастаўлення іх у бясплатнае карыстанне, зацверджаным пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 24.06.2011 № 839.

Пунктам 2 артыкула 39 Кодэкса ўстаноўлены катэгорыі навучэнцаў, для якіх прадугледжаны дыферэнцыраваныя льготы пры аплаце за карыстанне падручнікамі і навучальнымі дапаможнікамі (зніжэнне на 50 працэнтаў або вызваленне ад аплаты).

Кіраўнікам устаноў адукацыі неабходна звярнуць увагу на своечасовасць (да 15 жніўня) прадастаўлення бацькамі (законнымі прадстаўнікамі) выхаванцаў, якія маюць права на бясплатнае карыстанне падручнікамі і (або) навучальнымі дапаможнікамі або зніжэння платы за карыстанне імі, адпаведных дакументаў (пасведчанне інваліда, заключэнне дзяржаўнага цэнтра карэкцыйна-развіваючага навучання і рэабілітацыі, пасведчанне аб нараджэнні, пасведчанне інваліда Айчынай вайны або пасведчанне інваліда баявых дзеянняў на тэрыторыі іншых дзяржаў, пасведчанне аб праве на льготы або даведка аб праве на льготы, выпіска з медыцынскіх дакументаў, пасведчанне мнагадзетнай сям'і, даведкі аб памеры дапамогі на дзяцей і перыядзе яе выплаты, месцы жыхарства і складзе сям'і).

Пры пераводзе выхаванца ў іншую ўстанову адукацыі, іншую арганізацыю, да індывідуальнага прадпрымальніка навучальныя дапаможнікі перадаюцца аднаму з яго бацькоў (законнаму прадстаўніку).

У сувязі з паступленнем зваротаў па пытаннях, звязаных з аплатай за карыстанне падручнікамі і навучальнымі дапаможнікамі навучэнцамі з сям'яў, якія ў адпаведнасці з заканадаўствам атрымліваюць дзяржаўную дапамогу на дзяцей, якім больш за тры гады, Міністэрства адукацыі звяртае ўвагу на наступнае.

Для мэт Кодэкса пад дзяржаўнай дапамогай на дзяцей, якім больш за тры гады, маецца на ўвазе дапамога на дзяцей, якім больш за тры гады, з асобных катэгорый сем'яў, якія ўказаны ў артыкуле 14 Закона Рэспублікі Беларусь ад 29.12.2012 «Аб дзяржаўнай дапамозе сем'ям, якія выходзяць дзяцей». Так, права на дапамогу на дзяцей, якім больш за тры гады, з асобных катэгорый сем'яў маюць маці (мачаха) або бацька (айчымы), усынавіцель (удачарыцель), апякун (папячыцель) пры выхаванні імі дзіцяці, што не знаходзіцца на дзяржаўным забеспячэнні, калі ў сям'і:

выходзяецца дзіця-інвалід ва ўзросце да 18 гадоў;

выхоўваецца дзіця ва ўзросце да 18 гадоў, інфіцыраванае вірусам імунадэфіцыту чалавека;

бацька (айчым) або ўсынавіцель (удачарыцель) з'яўляюцца ваеннаслужачым, што праходзіць тэрміновую ваенную службу, альтэрнатыўную службу;

абодва бацькі (маці (мачыха), бацька (айчым)) у поўнай сям'і або адзін з бацькоў у няпоўнай сям'і, усынавіцель (удачарыцель) з'яўляюцца інвалідамі I або II групы, а таксама калі адзін з бацькоў у поўнай сям'і з'яўляецца інвалідам I групы, а другі ажыццяўляе догляд за ім і атрымлівае дапамогу, прадугледжаную заканадаўствам.

Такім чынам, бясплатнае карыстанне падручнікамі і навучальнымі дапаможнікамі можа быць устаноўлена, калі адзін з бацькоў (законны прадстаўнік) выхаванца мае права на дзяржаўную дапамогу на дзяцей, якім больш за тры гады, у адпаведнасці з Законам.

Арганізацыя груп кароткачасовага знаходжання выхаванцаў

Калі час знаходжання выхаванцаў ва ўстанове дашкольнай адукацыі складае ад 2 да 7 гадзін штотыднёва, некалькі дзён на тыдзень, месяц, год, то могуць утварацца групы кароткачасовага ўтрымання: адаптацыйныя, прагулачныя, выхаднога дня, вячэрнія, па падрыхтоўцы да школы, сезонныя пляцоўкі, гульнявыя пляцоўкі, «Мацярынскія школы» і інш. (пункт 16 Палажэння аб установе дашкольнай адукацыі).

У адпаведнасці з Кодэксам, Палажэннем аб установе дашкольнай адукацыі напаяўняльнасць такіх груп устанаўліваецца як для рознаўзроставай групы — 12 выхаванцаў.

У групах з кароткачасовым знаходжаннем заняткі павінны быць арганізаваны ў першую або другую палову дня работы ўстановы дашкольнай адукацыі, у выхадныя дні — не болей за 4—5 разоў на тыдзень для выхаванцаў 4—5-гадовага ўзросту, не болей за 5—6 разоў на тыдзень для выхаванцаў 5—6-гадовага ўзросту.

У пералічаных групах магчыма сумеснае ўтрыманне выхаванцаў і іх законных прадстаўнікоў.

Ва ўстанове дашкольнай адукацыі могуць функцыянаваць і розныя мадэлі груп кароткачасовага знаходжання выхаванцаў у залежнасці ад запытаў іх законных прадстаўнікоў і рэсурсных магчымасцей установы дашкольнай адукацыі, напрыклад:

групы кароткачасовага знаходжання дзяцей у спецыяльна абсталяваным памяшканні. Варыянтам такой мадэлі з'яўляецца арганізацыя двух- або трохзменнай работы груп: з 8-00 да 11-00, з 15-00 да 18-00 і інш.;

кароткачасовае знаходжанне дзяцей у групе, якая функцыянуе ва ўстанове дашкольнай адукацыі. Гэтая мадэль не патрабуе спецыяльна выдзеленай групы і замацаваных за ёй выхавальнікаў дашкольнай адукацыі. Выхаванцаў размяркоўваюць па пастаянна дзеючых групах, якія адпавядаюць узросту кожнага дзіцяці. Яны ўключаюцца ў аду-

кацыйны працэс на той перыяд часу, на які бацькі (законныя прадстаўнікі) пакідаюць іх ва ўстанове дашкольнай адукацыі.

Адаптацыйныя групы кароткачасовага знаходжання дзяцей арганізуюцца з мэтай адаптацыі дзяцей да ўстановы дашкольнай адукацыі. Могуць функцыянаваць у спецыяльна абсталяваным памяшканні ўстановы адукацыі.

Прагулачныя групы прадугледжваюць кароткачасовае знаходжанне дзяцей у групе, якая функцыянуе на пастаяннай аснове ва ўстанове дашкольнай адукацыі, іх уключэнне ў адукацыйны працэс на перыяд правядзення прагулкі.

Групы выхаднога дня, вячэрнія групы ствараюцца з мэтай аказання дапамогі бацькам у выхаванні і развіцці дзяцей у выхадныя дні і вячэрні час. У такія групы могуць быць прыняты дзеці, якія не наведваюць установу адукацыі на пастаяннай аснове.

Групы па падрыхтоўцы да школы ствараюцца для дзяцей, якія не наведваюць установу дашкольнай адукацыі. Мэтай іх функцыянавання з'яўляецца забеспячэнне адзіных стартавых умоў для выхаванцаў, якія паступаюць ва ўстановы агульнай сярэдняй адукацыі, на аснове зместу вучэбнай праграмы дашкольнай адукацыі для дзяцей ад 6 да 7 гадоў.

Сезонная пляцоўка можа быць арганізавана па запытах бацькоў на базе ўстановы дашкольнай адукацыі або спецыяльна выдзеленага памяшкання пры ўмове адпаведнасці жылых памяшканняў жыллёвага фонду (катэджнай забудовы) патрабаванням тэхнічных нарматыўных прававых актаў. Сезонная пляцоўка арганізуюцца на перыяд пасяўной, уборачнай кампаніі ва ўстанове дашкольнай адукацыі, размешчанай у сельскай мясцовасці.

Гульнявыя пляцоўкі ствараюцца для забеспячэння засваення дзіцём сацыяльнага вопыту, зносін з аднагодкамі і дарослымі ў сумеснай гульнявой дзейнасці.

«Мацярынскія школы» ствараюць умовы для разнабаковага развіцця выхаванцаў і павышэння псіхалага-педагагічнай культуры бацькоў. Прадугледжваюць сумеснае знаходжанне дарослага і дзіцяці ва ўмовах установы дашкольнай адукацыі і сістэматычнае наведванне педагагічнымі работнікамі сям'і выхаванца з мэтай аказання дапамогі бацькам у выхаванні, навучанні і развіцці дзіцяці.

Праца з бацькамі (законнымі прадстаўнікамі) выхаванцаў, якая рэалізуецца ва ўмовах «Мацярынскай школы», прадстаўлена ў вучэбнай праграме дашкольнай адукацыі (<http://edu.gov.by/> Дашкольная адукацыя / Вучэбна-праграмная дакументацыя адукацыйнай праграмы дашкольнай адукацыі).

Функцыянаванне груп кароткачасовага знаходжання можа ажыццяўляцца на платнай аснове па рашэнні мясцовых выканаўчых і распарадчых органаў пры ўмове забеспячэння права грамадзян на бясплатную дашкольную адукацыю на тэрыто-

рыі адпаведнай адміністрацыйна-тэрытарыяльнай адзінкі ў дзяржаўных установах дашкольнай адукацыі, іншых дзяржаўных арганізацыях, якім у адпаведнасці з заканадаўствам прадастаўлена права ажыццяўляць адукацыйную дзейнасць, якія рэалізуюць адукацыйную праграму дашкольнай адукацыі, адукацыйную праграму спецыяльнай адукацыі на ўзроўні дашкольнай адукацыі, адукацыйную праграму спецыяльнай адукацыі на ўзроўні дашкольнай адукацыі для асоб з інтэлектуальнай недастатковасцю.

Аказанне адукацыйных паслуг на платнай аснове ва ўстановах дашкольнай адукацыі ажыццяўляецца на падставе дагавора аб платных паслугах у сферы адукацыі. Тыпавая форма дагавора аб платных паслугах у сферы адукацыі зацверджана пастановай Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 21.07.2011 № 99 «Аб зацвярджэнні тыпавых форм дагавораў у сферы адукацыі».

Кошт паслугі на платнай аснове фарміруецца ўстановай адукацыі самастойна ў адпаведнасці з дзеючым заканадаўствам. Выдаткі, якія ўключаюцца ў сабекошт паслугі, вызначаюцца на падставе эканамічна абгрунтаваных норм і нарматываў, якія зацвярджаюцца кіраўніком установы дашкольнай адукацыі, калі іншае не ўстаноўлена заканадаўствам.

У адпаведнасці з пунктам 5 артыкула 138 Кодэкса забаронена вызначаць установам дашкольнай адукацыі нарматывы па ажыццяўленні даходнай дзейнасці.

Пры ажыццяўленні ўстановай дашкольнай адукацыі пазабюджэтай дзейнасці віды паслуг, якія ёй аказваюцца, павінны быць адлюстраваны ў дадатку да статута ўстановы адукацыі ў адпаведнасці з Агульнадзяржаўным класіфікатарам Рэспублікі Беларусь 005-2011 «Віды эканамічнай дзейнасці», які зацверджаны пастановай Дзяржаўнага камітэта па стандартызацыі Рэспублікі Беларусь ад 05.12.2011 № 85.

Пунктам 9 Палажэння аб парадку фарміравання пазабюджэтных сродкаў, ажыццяўлення расходаў, звязаных з даходнай дзейнасцю, напрамках і парадку выкарыстання сродкаў, якія застаюцца ў распараджэнні бюджэтай арганізацыі, зацверджанага пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 19.07.2013 № 641 (далей — Палажэнне аб парадку фарміравання пазабюджэтных сродкаў), вызначана, што пазабюджэтныя сродкі, якія атрымліваюць бюджэтныя арганізацыі пры ажыццяўленні даходнай дзейнасці, адлюстроўваюцца ў смеце даходаў і расходаў пазабюджэтных сродкаў бюджэтных арганізацый на адпаведны фінансавы год і справаздачнасці па іх у разрэзе крыніц даходаў (падроздзелаў даходаў, устаноўленых у класіфікацыі даходаў бюджэту, якая зацвярджаецца Міністэрствам фінансаў). У частцы сум перавышэння даходаў над расходамі па пазабюджэтай дзейнасці, што застаюцца ў распараджэнні ўстановы адукацыі, сродкі могуць

быць выкарыстаны па напрамках, указаных у пункце 25 Палажэння аб парадку фарміравання пазабюджэтных сродкаў.

Пунктам 2 артыкула 79 Бюджэтнага кодэкса Рэспублікі Беларусь устаноўлена, што бюджэтныя арганізацыі (за выключэннем дзяржаўных органаў, калі іншае не ўстаноўлена Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь) могуць ажыццяўляць дзейнасць, якая прыносіць даходы, толькі пастолькі, паколькі яна неабходная для іх устаўных мэт, дзеля якіх яны створаны, адпавядае гэтым мэтам і адпавядае прадмету дзейнасці арганізацый або паколькі яна неабходная для выканання дзяржаўна значных задач, прадугледжаных іх устаноўчымі дакументамі, адпавядае гэтым задачам і прадмету дзейнасці дадзеных арганізацый.

Міністэрства адукацыі звяртае ўвагу, што пунктам 30 Палажэння аб установе дашкольнай адукацыі вызначаны асноўныя мэты дзейнасці ўстановы дашкольнай адукацыі: забеспячэнне рознабаковага развіцця асобы дзіцяці ранняга і дашкольнага ўзросту ў адпаведнасці з яго ўзроставымі і індывідуальнымі магчымасцямі, здольнасцямі і патрэбнасцямі, фарміраванне ў яго маральных норм, садзейнічанне набыццю ім сацыяльнага вопыту. Такім чынам, арганізацыя іншых відаў паслуг не з'яўляецца мэтай дзейнасці дзяржаўных устаноў дашкольнай адукацыі.

Аказанне платных паслуг у сферы адукацыі не можа ажыццяўляцца ўзамен ці ў рамках адукацыйнай дзейнасці, якая фінансуецца за кошт сродкаў рэспубліканскага і (або) мясцовых бюджэтаў, пагаршаць якасць прадастаўлення паслуг у сферы адукацыі, якія аказваюцца за кошт сродкаў рэспубліканскага і (або) мясцовых бюджэтаў.

Асноўныя напрамкі павышэння прафесійнай кампетэнтнасці педагогічных работнікаў і кіраўнікоў устаноў дашкольнай адукацыі

У 2018/2019 навучальным годзе дзяржаўнай установай адукацыі «Акадэмія паслядыпломнай адукацыі» павышэнне кваліфікацыі кіраўнікоў устаноў дашкольнай адукацыі будзе ажыццяўляцца па наступных напрамках:

эфектыўнае функцыянаванне і развіццё ўстановы адукацыі на аснове сучаснай нарматыўнай прававой базы; фінансава-эканамічнае забеспячэнне кіраўнічай дзейнасці;

кіраванне якасцю дашкольнай адукацыі;

выкарыстанне інавацый у кіраўніцкай і педагогічнай дзейнасці ўстановы адукацыі;

фарміраванне станоўчага іміджу ўстановы адукацыі;

андрагагічны падыход да работы з педагогічнымі кадрамі;

арганізацыя адукацыйнага працэсу ва ўстанове адукацыі па рэалізацыі вучэбнай праграмы дашкольнай адукацыі ва ўмовах здароўезберажэння, з выкарыстаннем сучасных адукацыйных тэхналогій (у тым ліку ІКТ);

спецыфіка арганізацыі адукацыйнага працэсу для дзяцей з асаблівасцямі псіхафізічнага развіцця, якія патрабуюць персанальнага суправаджэння;

арганізацыя дашкольнай адукацыі з выкарыстаннем сучасных форм (групы кароткачасовага знаходжання, «Мацярынская школа» і інш.);

удасканаленне інфармацыйна-адукацыйнага асяроддзя дашкольнай адукацыі, арганізацыя актыўнага выкарыстання ўдзельнікамі адукацыйнага працэсу (педагагічнымі работнікамі, законнымі прадстаўнікамі выхаванцаў і інш.) сайта ўстановы адукацыі, электронных адукацыйных рэсурсаў, сучасных сеткавых сервісаў;

удасканаленне прафесіянальнай кампетэнтнасці педагагічных работнікаў у працэсе атэстацыі;

павышэнне самаэфектыўнасці дзейнасці кіраўніка ўстановы адукацыі і інш.

Інстытут павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка» прапануе наступныя напрамкі павышэння кваліфікацыі.

Для кіраўнікоў устаноў дашкольнай адукацыі:

менеджмент кіраўніка ўстановы адукацыі;

брэндзінг і маркетынг адукацыйных паслуг устаноў дашкольнай адукацыі;

дакументацыйнае забеспячэнне дзейнасці ўстановы дашкольнай адукацыі;

тэхналогія арганізацыі педагагічнага савета ва ўстанове дашкольнай адукацыі.

Для педагагічных работнікаў устаноў дашкольнай адукацыі:

здароўеберагаючая дзейнасць устаноў дашкольнай адукацыі;

альтэрнатыўныя тэхнікі псіхічнага развіцця дзяцей;

метады праектаў у адукацыйным працэсе з дзецьмі дашкольнага ўзросту;

інавацыйныя тэхналогіі мастацкага развіцця дзяцей дашкольнага ўзросту;

псіхалага-педагагічныя асновы дзейнасці педагога ўстановы дашкольнай адукацыі;

правілы стварэння актыўна-развіваючага асяроддзя ва ўстанове дашкольнай адукацыі (групе);

інтэрактыўная дошка: стварэнне электроннага адукацыйнага прадукта;

электронныя сродкі навучання ў адукацыйным працэсе ўстановы дашкольнай адукацыі;

маральна-патрыятычнае выхаванне дзяцей дашкольнага ўзросту сродкамі метаду праектаў;

развіццё карпаратыўнай культуры ўстановы дашкольнай адукацыі;

планаванне адукацыйнага працэсу ва ўстанове дашкольнай адукацыі;

псіхалага-педагагічнае суправаджэнне дзіцяці з сіндромам дэфіцыту ўвагі і гіперактыўнасці;

навукова-метадычныя асновы інтэграванага навучання і выхавання выхаванцаў ва ўстанове дашкольнай адукацыі;

педагагічныя інавацыі ў інклюзійнай адукацыі;

педагагічны вопыт: практыка апісання і прадстаўлення і інш.

Перападрыхтоўка ажыццяўляецца па вучэбных дысцыплінах у адпаведнасці з адукацыйнымі стандартамі перападрыхтоўкі кіруючых работнікаў і спецыялістаў, зацверджанымі Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь.

Перападрыхтоўка кіруючых работнікаў і спецыялістаў з вышэйшай адукацыяй ажыццяўляецца ў дзяржаўнай установе адукацыі «Акадэмія паслядыпломнай адукацыі», Інстытуце павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка» па спецыяльнасцях 1-01 03 72 «Дашкольная адукацыя» (кваліфікацыя — педагог), 1-03 03 76 «Інтэграванае навучанне і выхаванне ў дашкольнай адукацыі» (кваліфікацыя — настаўнік-дэфектолаг), 1-03 04 72 «Практычная псіхалогія» (кваліфікацыя — педагог-псіхолог), 1-09 01 72 «Менеджмент устаноў дашкольнай, агульнай сярэдняй адукацыі, дадатковай адукацыі дзяцей і моладзі» (кваліфікацыя — менеджар у сферы адукацыі). Акрамя таго, перападрыхтоўку па спецыяльнасцях 1-01 03 72 «Дашкольная адукацыя» (кваліфікацыя — педагог) і 1-03 04 72 «Практычная псіхалогія» (кваліфікацыя — педагог-псіхолог) праводзіць установа адукацыі «Мазырскі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя І. П. Шамякіна».

Навучанне праходзіць па адукацыйных праграмах, распрацаваных у адпаведнасці з дзяржаўнымі патрабаваннямі да мінімуму зместу і ўзроўню патрабаванняў да спецыялістаў для прысваення новай (дадатковай) кваліфікацыі, што ўстанаўліваюцца Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь.

На раённых жнівеньскіх секцыях для педагагічных работнікаў устаноў дашкольнай адукацыі рэкамендуецца абмеркаваць наступныя пытанні:

1. Нарматыўнае прававое і навукова-метадычнае забеспячэнне адукацыйнага працэсу па адукацыйных абласцях вучэбнай праграмы дашкольнай адукацыі ў 2018/2019 навучальным годзе.

2. Забеспячэнне бяспечных умоў знаходжання дзяцей ва ўстановах дашкольнай адукацыі, у тым ліку арганізацыя якаснага і бяспечнага харчавання выхаванцаў у 2018/2019 навучальным годзе.

3. Стварэнне ўмоў для арганізацыі адукацыйнага працэсу ва ўстановах дашкольнай адукацыі на беларускай мове і інш.

**ПЕРЕЧЕНЬ УЧЕБНЫХ ИЗДАНИЙ, ОФИЦИАЛЬНО УТВЕРЖДЕННЫХ ЛИБО
ДОПУЩЕННЫХ В КАЧЕСТВЕ СООТВЕТСТВУЮЩЕГО ВИДА УЧЕБНОГО ИЗДАНИЯ
МИНИСТЕРСТВОМ ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ,
РЕКОМЕНДОВАННЫХ ОРГАНИЗАЦИЯМИ, ОСУЩЕСТВЛЯЮЩИМИ
НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ОБРАЗОВАНИЯ**

Группа первого раннего возраста (до одного года)

1. **Жабко, Я. Г.** Первые песенки для детей (до 3 лет) : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования (с электрон. прил.) / Я. Г. Жабко. — Мозырь : Белый Ветер, 2015. — 66, [2] с. + 1 электрон. опт. диск (CD-R).

2. **Жабко, Я. Г.** Первые песенки для детей (до 3 лет) : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Я. Г. Жабко. — Мозырь : Белый Ветер, 2016, 2017. — 66, [2] с.

3. Залатая скарбонка. Хрэстаматыя для дашкольнікаў : дапаможнік для педагогаў устаноў дашкольнай адукацыі з бел. і рус. мовамі навучання. — Мінск : Аверсэв, 2018. — 413 с. : іл.

4. Психологическая культура руководителя дошкольного учреждения : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Е. А. Панько [и др.]; под ред. Я. Л. Коломинского, Е. А. Панько. — Минск : Нац. ин-т образования, 2014. — 222 с.

5. Читаем детям: хрестоматия : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования : в 3 т. / сост. : А. И. Саченко, Л. А. Смаль. — Минск : Экоперспектива, 2015. — Т. 1 : До 3 лет. — 207 с.

Группа второго раннего возраста (от одного года до двух лет)

1. **Жабко, Я. Г.** Первые песенки для детей (до 3 лет) : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования (с электрон. прил.) / Я. Г. Жабко. — Мозырь : Белый Ветер, 2015. — 66, [2] с. + 1 электрон. опт. диск (CD-R).

2. **Жабко, Я. Г.** Первые песенки для детей (до 3 лет) : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Я. Г. Жабко. — Мозырь : Белый Ветер, 2016, 2017. — 66, [2] с.

3. Залатая скарбонка. Хрэстаматыя для дашкольнікаў : дапаможнік для педагогаў устаноў дашкольнай адукацыі з бел. і рус. мовамі навучання. — Мінск : Аверсэв, 2018. — 413 с. : іл.

4. **Косенюк, Р. Р.** Сказка «Козлятки и волк»: слушай, рассказывай, играй : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Р. Р. Косенюк, Т. М. Недвецкая. — Минск : Аверсэв, 2016, 2018. — бр. на рус. и бел. яз. + 32 цв. карт. — (Серия «Жила-была сказка»).

5. **Косенюк, Р. Р.** Сказка «Колобок»: слушай, рассказывай, играй : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Р. Р. Косенюк, Т. М. Недвецкая. — Минск : Аверсэв, 2016, 2018. — бр. на рус. и бел. яз. + 32 цв. карт. — (Серия «Жила-была сказка»).

6. **Косенюк, Р. Р.** Сказка «Курочка Ряба»: слушай, рассказывай, играй : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Р. Р. Косенюк. — Минск : Аверсэв, 2016, 2018. — бр. на рус. и бел. яз. + 32 цв. карт. — (Серия «Жила-была сказка»).

7. **Косенюк, Р. Р.** Сказка «Репка»: слушай, рассказывай, играй : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Р. Р. Косенюк. — Минск : Аверсэв, 2016, 2018. — бр. на рус. и бел. яз. + 32 цв. карт. — (Серия «Жила-была сказка»).

8. **Косенюк, Р. Р.** Сказка «Теремок»: слушай, рассказывай, играй : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Р. Р. Косенюк, Т. М. Недвецкая. — Минск : Аверсэв, 2016, 2018. — бр. на рус. и бел. яз. + 32 цв. карт. — (Серия «Жила-была сказка»).

9. Психологическая культура руководителя дошкольного учреждения : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Е. А. Панько [и др.]; под ред. Я. Л. Коломинского, Е. А. Панько. — Минск : Нац. ин-т образования, 2014. — 222 с.

10. Читаем детям: хрестоматия : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования : в 3 т. / сост. : А. И. Саченко, Л. А. Смаль. — Минск : Экоперспектива, 2015. — Т. 1 : До 3 лет. — 207 с.

11. **Шишкина, В. А.** Двигательное развитие дошкольника : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / В. А. Шишкина. — Мозырь : Белый Ветер, 2014—2016. — 133, [3] с.

Первая младшая группа (от двух до трех лет)

1. **Жабко, Я. Г.** Первые песенки для детей (до 3 лет) : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования (с электрон. прил.) / Я. Г. Жабко. — Мозырь : Белый Ветер, 2015. — 66, [2] с. + 1 электрон. опт. диск (CD-R).

2. **Жабко, Я. Г.** Первые песенки для детей (до 3 лет) : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Я. Г. Жабко. — Мозырь : Белый Ветер, 2016, 2017. — 66, [2] с.

3. Залатая скарбонка. Хрэстаматыя для дашкольнікаў : дапаможнік для педагогаў устаноў дашкольнай адукацыі з бел. і рус. мовамі навучання. — Мінск : Аверсэв, 2018. — 413 с. : іл.

4. **Косенюк, Р. Р.** Сказка «Козлятки и волк»: слушай, рассказывай, играй : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Р. Р. Косенюк, Т. М. Недвецкая. — Минск : Аверсэв, 2016, 2018. — бр. на рус. и бел. яз. + 32 цв. карт. — (Серия «Жила-была сказка»).

5. **Косенюк, Р. Р.** Сказка «Колобок»: слушай, рассказывай, играй : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Р. Р. Косенюк, Т. М. Недвецкая. — Минск : Аверсэв, 2016, 2018. — бр. на рус. и бел. яз. + 32 цв. карт. — (Серия «Жила-была сказка»).

6. **Косенюк, Р. Р.** Сказка «Курочка Ряба»: слушай, рассказывай, играй : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Р. Р. Косенюк. — Минск : Аверсэв, 2016, 2018. — бр. на рус. и бел. яз. + 32 цв. карт. — (Серия «Жила-была сказка»).

7. **Косенюк, Р. Р.** Сказка «Репка»: слушай, рассказывай, играй : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Р. Р. Косенюк. — Минск : Аверсэв, 2016, 2018. — бр. на рус. и бел. яз. + 32 цв. карт. — (Серия «Жила-была сказка»).

8. **Косенюк, Р. Р.** Сказка «Теремок»: слушай, рассказывай, играй : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Р. Р. Косенюк, Т. М. Недвецкая. — Минск : Аверсэв, 2016, 2018. — бр. на рус. и бел. яз. + 32 цв. карт. — (Серия «Жила-была сказка»).

9. **Косенюк, Р. Р.** Я открываю мир: от 2 до 3 лет (ознакомление с социальным миром) : учеб. нагляд. пособие для учреждений дошкольного образования с рус. яз. обучения / Р. Р. Косенюк. — Минск : Нац. ин-т образования, 2017. — 80 с.: 40 л. ил.

10. **Косенюк, Р. Р.** Я открываю мир: от 2 до 3 лет (ознакомление с социальным миром) : учеб. нагляд. пособие для учреждений дошкольного образования с рус. яз. обучения / Р. Р. Косенюк. — Минск : Аверсэв, 2018. — 80 с.: 40 с. ил.

11. **Касянюк, Р. Р.** Я открываю свет: ад 2 да 3 гадоў (азнаямленне з сацыяльным светам) : вучэб. нагляд. дапаможнік для ўстаноў дашкольнай адукацыі з бел. мовай навучання / Р. Р. Касянюк. — Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2017. — 76 с.: 40 арк. іл.

12. **Касянюк, Р. Р.** Я открываю свет: ад 2 да 3 гадоў (азнаямленне з сацыяльным светам): вучэб. нагляд. дапаможнік для ўстаноў дашкольнай адукацыі з бел. мовай навучання / Р. Р. Касянюк. — Мінск : Аверсэв, 2018. — 76 с.: 40 с. іл.

13. Психологическая культура руководителя дошкольного учреждения : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Е. А. Панько [и др.]; под ред. Я. Л. Коломинского, Е. А. Панько. — Минск : Нац. ин-т образования, 2014. — 222 с.

14. Читаем детям: хрестоматия : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования : в 3 т. / сост. : А. И. Саченко, Л. А. Смаль. — Минск : Эксперспектива, 2015. — Т. 1 : До 3 лет. — 207 с.

15. **Шишкина, В. А.** Двигательное развитие дошкольника : пособие для педагогов учреждений

дошкольного образования / В. А. Шишкина. — Мозырь : Белый Ветер, 2014—2016. — 133, [3] с.

16. **Шишкина, В. А.** Подвижные игры для детей дошкольного возраста : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / В. А. Шишкина, М. Н. Дедулевич. — Мозырь : Белый Ветер, 2014—2016. — 88 с.

Вторая младшая группа (от трех до четырех лет)

1. **Горбатова, Е. В.** Изобразительная деятельность детей дошкольного возраста: рисование (от 3 до 4 лет) : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования с рус. яз. обучения / Е. В. Горбатова. — Минск : Нац. ин-т образования, 2018. — 88 с.

2. **Горбатова, Е. В.** Изобразительная деятельность детей дошкольного возраста: рисование (от 3 до 4 лет) : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования с рус. яз. обучения / Е. В. Горбатова. — Минск : Аверсэв, 2018. — 88 с.

3. **Гарбатава, А. У.** Выяўленчая дзейнасць дзяцей дашкольнага ўзросту: маляванне (ад 3 да 4 гадоў) : дапаможнік для педагогаў устаноў дашкольнай адукацыі з бел. мовай навучання / А. У. Гарбатава. — Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2018. — 88 с.

4. **Гарбатава, А. У.** Выяўленчая дзейнасць дзяцей дашкольнага ўзросту: маляванне (ад 3 да 4 гадоў) : дапаможнік для педагогаў устаноў дашкольнай адукацыі з бел. мовай навучання / А. У. Гарбатава. — Мінск : Аверсэв, 2018. — 88 с.

5. **Горбатова, Е. В.** Рисуем и играем (от 3 до 4 лет) / Малюем і гуляем (ад 3 да 4 гадоў) : учеб. нагляд. пособие для учреждений дошкольного образования с рус. / бел. яз. обучения / Е. В. Горбатова. — Минск : Нац. ин-т образования, 2018. — 28 с. рус. + 28 с. бел.: 28 л. ил.

6. **Горбатова, Е. В.** Рисуем и играем (от 3 до 4 лет) / Малюем і гуляем (ад 3 да 4 гадоў) : учеб. нагляд. пособие для учреждений дошкольного образования с рус. / бел. яз. обучения / Е. В. Горбатова. — Минск : Аверсэв, 2018. — 28 с. рус. + 28 с. бел.: 28 с. ил.

7. **Дубініна, Д. М.** Выхаванне ў дзяцей дашкольнага ўзросту цікавасці да беларускай мастацкай літаратуры і фальклору : дапаможнік для педагогаў устаноў дашкольнай адукацыі / Д. М. Дубініна. — Мінск : Новое знанне, 2016. — 208 с.

8. **Жабко, Я. Г.** Катится по небу солнышко: песни для детей дошкольного возраста (от 3 до 7 лет) : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Я. Г. Жабко. — Минск : Нац. ин-т образования, 2015. — 104 с.

9. **Жабко, Я. Г.** Катится по небу солнышко: песни для детей дошкольного возраста (от 3 до 7 лет) : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Я. Г. Жабко. — Минск : Аверсэв, 2016. — 112 с.

10. **Житко, И. В.** Знакомство с математикой (от 3 до 4 лет) : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования с рус. яз. обучения / И. В. Житко. — Минск : Нац. ин-т образования, 2015. — 24 с. : 28 л. ил.
11. **Жытко, І. У.** Знаёмства з матэматыкай (ад 3 да 4 гадоў) : вучэб. нагляд. дапаможнік для педагогаў устаноў дашкольнай адукацыі з бел. мовай навучання / І. У. Жытко. — Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2015. — 24 с. : 28 арк. іл.
12. **Житко, И. В.** Подружись с математикой (от 3 до 4 лет) : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования с рус. яз. обучения / И. В. Житко. — Минск : Нац. ин-т образования, 2015. — 24 с. : 28 с. ил.
13. **Жытко, І. У.** Пасябруй з матэматыкай: (ад 3 да 4 гадоў) : вучэб. нагляд. дапаможнік для педагогаў устаноў дашкольнай адукацыі з бел. мовай навучання / І. У. Жытко. — Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2015. — 24 с. : 28 арк. іл.
14. **Житко, И. В.** Формирование элементарных математических представлений у детей от 3 до 4 лет : учеб.-метод. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования с рус. языком обучения / И. В. Житко. — Минск : Нац. инт образования, 2015. — 128 с.
15. **Житко, И. В.** Формирование элементарных математических представлений у детей от 3 до 4 лет: учеб.-метод. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования с рус. яз. обучения / И. В. Житко. — Минск : Экоперспектива, 2016. — 128 с.
16. **Жытко, І. У.** Фарміраванне элементарных матэматычных уяўленняў у дзяцей ад 3 да 4 гадоў : вучэб.-метада. дапаможнік для педагогаў устаноў дашкольнай адукацыі з бел. мовай навучання / І. У. Жытко. — Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2015. — 128 с.
17. Залатая скарбонка. Хрэстаматыя для дашкольнікаў : дапаможнік для педагогаў устаноў дашкольнай адукацыі з бел. і рус. мовамі навучання. — Мінск : Аверсэв, 2018. — 413 с. : іл.
18. Игра в жизни дошкольника : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Е. А. Панько [и др.]; под ред. Я. Л. Коломинского, Е. А. Панько. — Мозырь : Белый Ветер, 2014—2016. — 184 с.
19. Психологическая культура руководителя дошкольного учреждения : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Е. А. Панько [и др.]; под ред. Я. Л. Коломинского, Е. А. Панько. — Минск : Нац. инт образования, 2014. — 222 с.
20. **Рублевская, Е. А.** Познание окружающего мира: растения (от 3 до 4 лет) : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования с рус. яз. обучения / Е. А. Рублевская. — Минск : Нац. ин-т образования, 2017. — 128 с. : ил.
21. **Рублевская, Е. А.** Познание окружающего мира: растения (от 3 до 4 лет) : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования с рус. яз. обучения / Е. А. Рублевская. — Минск : Аверсэв, 2018. — 128 с. : ил.
22. **Рублеўская, А. А.** Пазнанне навакольнага свету: расліны (ад 3 да 4 гадоў) : дапаможнік для педагогаў устаноў дашкольнай адукацыі з бел. мовай навучання / А. А. Рублеўская. — Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2017. — 120 с. : іл.
23. **Рублеўская, А. А.** Пазнанне навакольнага свету: расліны (ад 3 да 4 гадоў) : дапаможнік для педагогаў устаноў дашкольнай адукацыі з бел. мовай навучання / А. А. Рублеўская. — Мінск : Аверсэв, 2018. — 120 с. : іл.
24. **Рублевская, Е. А.** Познание окружающего мира: растения (от 3 до 4 лет) / Познание навакольнага свету: расліны (ад 3 да 4 гадоў) : учеб. нагляд. пособие для учреждений дошкольного образования с рус. / бел. яз. обучения / Е. А. Рублевская. — Минск : Нац. ин-т образования, 2017. — 24 с. рус. + 24 с. бел.: 28 л. ил.
25. **Рублевская, Е. А.** Познание окружающего мира: растения (от 3 до 4 лет) / Познание навакольнага свету: расліны (ад 3 да 4 гадоў) : учеб. нагляд. пособие для учреждений дошкольного образования с рус. / бел. яз. обучения / Е. А. Рублевская. — Минск : Аверсэв, 2018. — 24 с. рус. + 24 с. бел.: 28 с. ил.
26. **Старжынская, Н. С.** Народная цацка — лустэрка культуры (ад 3 да 7 гадоў) : дапаможнік для педагогаў устаноў дашкольнай адукацыі з бел. і рус. мовамі навучання: з электрон. дад. / Н. С. Старжынская, Д. М. Дубініна. — Мінск : Выш. школа, 2014. — 87 с. + 1 электрон. апт. дыск.
27. **Стреха, Е. А.** Познание окружающего мира: животные : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Е. А. Стреха. — Минск : Нац. ин-т образования, 2014. — 118 с.
28. **Стреха, Е. А.** Познание окружающего мира: животные : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Е. А. Стреха. — Минск : Аверсэв, 2016, 2018. — 118 с.
29. **Стреха, Е. А.** Познание окружающего мира: животные : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Е. А. Стреха. — Минск : Нац. ин-т образования, 2014. — 64 с.
30. **Стреха, Е. А.** Познание окружающего мира: животные : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Е. А. Стреха. — Минск : Аверсэв, 2016, 2017. — 64 с.
31. Читаем детям: хрестоматия : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования : в 3 т. / сост. : А. И. Саченко, Л. А. Смаль. — Минск : Экоперспектива, 2015. — Т. 2 : От 3 до 5 лет. — 415 с.
32. **Шишкина, В. А.** Двигательное развитие дошкольника : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / В. А. Шишкина. — Мозырь : Белый Ветер, 2014—2016. — 133, [3] с.

33. **Шишкина, В. А.** Подвижные игры для детей дошкольного возраста : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / В. А. Шишкина, М. Н. Дедулевич. — Мозырь : Белый Ветер, 2014—2016. — 88 с.

Средняя группа (от четырех до пяти лет)

1. **Горбатова, Е. В.** Веселые игры с линией и цветом: учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Е. В. Горбатова. — Минск : Аверсэв, 2016, 2017. — 40 с. : ил. — (Серия «Умней-ка!»).

2. **Горбатова, Е. В.** Умней-ка. 4—5 лет. Линия и цвет : учеб. нагляд. пособие для учреждений дошкольного образования / Е. В. Горбатова. — Минск : Аверсэв, 2018. — 64 с. : ил.

3. **Давидович, А. Л.** Дошкольникам о правилах безопасности: 4—5 лет : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / А. Л. Давидович, Н. В. Литвина, Е. И. Смолер. — Минск : Экоперспектива, 2017. — 31 с.: 37 л. ил.

4. **Дедулевич, М. Н.** Физкультурные занятия с детьми в разновозрастной группе : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / М. Н. Дедулевич. — Минск : Нац. ин-т образования, 2016. — 192 с.

5. **Дедулевич, М. Н.** Физкультурные занятия с детьми в разновозрастной группе : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / М. Н. Дедулевич. — Мозырь : Белый Ветер, 2017. — 192 с.

6. **Дедулевич, М. Н.** Физкультурные занятия с детьми в разновозрастной группе : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / М. Н. Дедулевич. — 2-е изд. — Мозырь : Выснова, 2018. — 192 с.

7. **Дубініна, Д. М.** Выхаванне ў дзяцей дашкольнага ўзросту цікавасці да беларускай мастацкай літаратуры і фальклору : дапаможнік для педагогаў устаноў дашкольнай адукацыі / Д. М. Дубініна. — Мінск : Новое знанне, 2016. — 208 с.

8. **Жабко, Я. Г.** Катится по небу солнышко: песни для детей дошкольного возраста (от 3 до 7 лет) : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Я. Г. Жабко. — Минск : Нац. ин-т образования, 2015. — 104 с.

9. **Жабко, Я. Г.** Катится по небу солнышко: песни для детей дошкольного возраста (от 3 до 7 лет) : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Я. Г. Жабко. — Минск : Аверсэв, 2016. — 112 с.

10. **Житко, И. В.** Веселые игры с числами и фигурами : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / И. В. Житко. — Минск : Аверсэв, 2016—2018. — 64 с. : ил. — (Серия «Умней-ка!»).

11. **Житко, И. В.** Умней-ка. 4—5 лет. Числа и фигуры : учеб. нагляд. пособие для учреждений

дошкольного образования / И. В. Житко. — Минск : Аверсэв, 2018. — 64 с. : ил.

12. **Житко, И. В.** Формирование элементарных математических представлений у детей от 4 до 5 лет : учеб. метод. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / И. В. Житко. — Минск : Нац. ин-т образования, 2014. — 200 с.

13. **Житко, И. В.** Формирование элементарных математических представлений у детей от 4 до 5 лет: учеб.-метод. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / И. В. Житко. — Минск : Экоперспектива, 2016. — 200 с.

14. Залатая скарбонка. Хрэстаматыя для дашкольнага адукацыі з бел. і рус. мовамі навучання. — Мінск : Аверсэв, 2018. — 413 с. : ил.

15. Игра в жизни дошкольника : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Е. А. Панько [и др.]; под ред. Я. Л. Коломинского, Е. А. Панько. — 2-е изд. — Мозырь : Белый Ветер, 2014—2016. — 184 с.

16. **Никашина, Г. А.** Интеллектуально-творческое развитие детей дошкольного возраста : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Г. А. Никашина. — Минск : Нац. ин-т образования, 2014. — 67 с.

17. **Пашко, В. Л.** Дошкольникам об эмоциях : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / В. Л. Пашко. — 2-е изд., стер. — Минск : Адукацыя і выхаванне, 2017. — 16 с.: 24 л. ил.

18. **Петрикевич, А. А.** Веселые игры по ознакомлению с природой : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / А. А. Петрикевич. — Минск : Аверсэв, 2016—2018. — 40 с. : ил. — (Серия «Умней-ка!»).

19. Психологическая культура руководителя дошкольного учреждения : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Е. А. Панько [и др.]; под ред. Я. Л. Коломинского, Е. А. Панько. — Минск : Нац. ин-т образования, 2014. — 222 с.

20. **Старжинская, Н. С.** Веселые игры для развития речи : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Н. С. Старжинская. — Минск : Аверсэв, 2016, 2017. — 60 с. : ил. — (Серия «Умней-ка!»).

21. **Старжинская, Н. С.** Умней-ка. 4—5 лет. Развитие речи : учеб. нагляд. пособие для учреждений дошкольного образования / Н. С. Старжинская. — Минск : Аверсэв, 2018. — 64 с. : ил.

22. **Старжинская, Н. С.** Народная цацка — люстэрка культуры (ад 3 да 7 гадоў) : дапаможнік для педагогаў устаноў дашкольнай адукацыі з бел. і рус. мовамі навучання: з электрон. дад. / Н. С. Старжинская, Д. М. Дубініна. — Мінск : Выш. школа, 2014. — 87 с. + 1 электрон. апт. дыск.

23. **Старжинская, Н. С.** Развіццё беларускага маўлення дашкольнага адукацыі ад 4 да 7 гадоў : вучэб.-метадыч. дапаможнік для педагогаў устаноў

дашкольнай адукацыі з рус. мовай навучання / Н. С. Старжынская, Д. М. Дубініна. — Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2016. — 184 с.

24. **Старжынская, Н. С.** Развіццё беларускага маўлення дашкольнікаў ад 4 да 7 гадоў : вучэб.-метад. дапаможнік для педагогаў устаноў дашкольнай адукацыі з рус. мовай навучання / Н. С. Старжынская, Д. М. Дубініна. — Мінск : Аверсэв, 2017, 2018. — 184 с.

25. **Старжынская, Н. С.** Развіццё беларускага маўлення дашкольнікаў ад 4 да 5 гадоў : вучэб. нагляд. дапаможнік для педагогаў устаноў дашкольнай адукацыі з рус. мовай навучання / Н. С. Старжынская, Д. М. Дубініна. — Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2016. — 28 арк. іл.

26. **Старжынская, Н. С.** Развіццё беларускага маўлення дашкольнікаў ад 4 да 5 гадоў : вучэб. нагляд. дапаможнік для педагогаў устаноў дашкольнай адукацыі з рус. мовай навучання / Н. С. Старжынская, Д. М. Дубініна. — Мінск : Аверсэв, 2017, 2018. — 28 с. іл.

27. Читаем детям: хрестоматия : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования : в 3 т. / сост. : А. И. Саченко, Л. А. Смаль. — Минск : Эксперспектива, 2015. — Т. 2 : От 3 до 5 лет. — 415 с.

28. **Шишкина, В. А.** Двигательное развитие дошкольника : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / В. А. Шишкина. — Мозырь : Белый Ветер, 2014—2016. — 133, [3] с.

29. **Шишкина, В. А.** Подвижные игры для детей дошкольного возраста : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / В. А. Шишкина, М. Н. Дедулевич. — Мозырь : Белый Ветер, 2014—2016. — 88 с.

Старшая группа (от пяти до семи лет)

1. Английский язык для детей 5—7 лет : учеб.-метод. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Н. М. Седунова [и др.]. — Минск : Аверсэв, 2015, 2017. — 80 с. — (Серия «Волшебная шкатулка»).

2. Английский язык для детей 5—7 лет : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Н. М. Седунова [и др.]. — Минск : Аверсэв, 2015, 2018. — 79 с. : ил. — (Серия «Волшебная шкатулка»).

3. Английский язык для детей 5—7 лет : рабочая тетрадь : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Н. М. Седунова [и др.]. — Минск : Аверсэв, 2015, 2018. — 78 с. : ил. — (Серия «Волшебная шкатулка»).

4. **Анцыпирович, О. Н.** Музыкально-эстетическое развитие детей дошкольного возраста : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования: с электрон. прил. / О. Н. Анцыпирович, О. Н. Зыль. — 2-е изд., испр. — Минск : Адукацыя і выхаванне, 2017. — 48 с. : 31 л. ил. + 1 электрон. опт. диск (CD).

5. **Горбатова, Е. В.** Учимся писать, играя. От 5 до 7 лет. В гостях у строчки : учеб. нагляд. пособие

для педагогов учреждений дошкольного образования с рус. яз. обучения / Е. В. Горбатова. — Минск : Аверсэв, 2016, 2017. — 29 с. : ил.

6. **Гарбатава, А. У.** Вучымся пісаць, гуляючы. Ад 5 да 7 гадоў. У госці да радка : вучэб. нагляд. дапаможнік для педагогаў устаноў дашкольнай адукацыі з бел. мовай навучання / А. У. Гарбатава. — Мінск : Аверсэв, 2016. — 29 с. : іл.

7. **Горбатова, Е. В.** Учимся писать, играя. От 5 до 7 лет. Линия-затейница : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования с рус. яз. обучения / Е. В. Горбатова. — Минск : Аверсэв, 2016. — 31 с. : ил.

8. **Гарбатава, А. У.** Вучымся пісаць, гуляючы. Ад 5 да 7 гадоў. Лінія-забаўніца : вучэб. нагляд. дапаможнік для педагогаў устаноў дашкольнай адукацыі з бел. мовай навучання / А. У. Гарбатава. — Мінск : Аверсэв, 2016. — 31 с. : іл.

9. **Горбатова, Е. В.** Учимся писать, играя. От 5 до 7 лет. Рисую узоры : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования с рус. яз. обучения / Е. В. Горбатова. — Минск : Аверсэв, 2016. — 29 с. : ил.

10. **Гарбатава, А. У.** Вучымся пісаць, гуляючы. Ад 5 да 7 гадоў. Малюю ўзоры : вучэб. нагляд. дапаможнік для педагогаў устаноў дашкольнай адукацыі з бел. мовай навучання / А. У. Гарбатава. — Мінск : Аверсэв, 2016. — 29 с. : іл.

11. **Горбатова, Е. В.** Художественная мозаика : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Е. В. Горбатова. — Минск : Аверсэв, 2016. — 40 с. : ил. — (Серия «Умней-ка!»).

12. **Горбатова, Е. В.** Умней-ка. 5—6 лет. Художественная мозаика : учеб. нагляд. пособие для учреждений дошкольного образования / Е. В. Горбатова. — Минск : Аверсэв, 2018. — 64 с. : ил.

13. **Горбатова, Е. В.** Цветные фантазии : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования с бел. и рус. яз. обучения / Е. В. Горбатова. — Мозырь : Белый Ветер, 2015. — 47, [1] с. : ил.

14. **Горелова, Л. А.** Твоя столица: стадионы и спортплощадки Минска: (от 5 до 7 лет) : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Л. А. Горелова. — Минск : Нар. асвета, 2016. — 22 с. рус. + 22 с. бел.: 26 л. ил. — (Серия «Страницы родной земли»).

15. **Гракова, К. Г.** Твоя столица: заводы и фабрики Минска: (от 5 до 7 лет) : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / К. Г. Гракова. — Минск : Нар. асвета, 2016. — 16 с. рус. + 16 с. бел.: 26 л. ил. — (Серия «Страницы родной земли»).

16. **Давидович, А. Л.** Развитие речевого творчества старших дошкольников : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / А. Л. Давидович. — Мозырь : Белый Ветер, 2014—2016. — 104 с.

17. **Давидович, Е. Б.** Твоя столица: архитектура Минска: (от 5 до 7 лет) : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Е. Б. Давидович. — Минск : Нар. асвета, 2016. — 16 с. рус. + 16 с. бел. : 29 л. ил. — (Серия «Страницы родной земли»).

18. **Даўгалёў, Д. М.** Добры дзень, садок дзіцячы! Песні для дзяцей ад 5 да 7 гадоў : дапаможнік для педагогаў устаноў дашкольнай адукацыі / Д. М. Даўгалёў, У. Г. Пецюкевіч. — Мінск : Пачатковая школа, 2016. — 55 с.

19. **Дедулевич, М. Н.** Физкультурные занятия с детьми в разновозрастной группе : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / М. Н. Дедулевич. — Минск : Нац. ин-т образования, 2016. — 192 с.

20. **Дедулевич, М. Н.** Физкультурные занятия с детьми в разновозрастной группе : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / М. Н. Дедулевич. — Мозырь : Белый Ветер, 2017. — 192 с.

21. **Дедулевич, М. Н.** Физкультурные занятия с детьми в разновозрастной группе : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / М. Н. Дедулевич. — 2-е изд. — Мозырь : Выснова, 2018. — 192 с.

22. Дошкольникам о правилах безопасности : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / А. Л. Давидович [и др.]. — Минск : Экоперспектива, 2015. — 92 с. : ил.

23. **Дубинина, Д. Н.** Умней-ка. 5—6 лет. Мир вокруг : учеб. нагляд. пособие для учреждений дошкольного образования / Д. Н. Дубинина. — Минск : Аверсэв, 2018. — 32 с. : ил.

24. **Дубініна, Д. М.** Выхаванне ў дзяцей дашкольнага ўзросту цікавасці да беларускай мастацкай літаратуры і фальклору : дапаможнік для педагогаў устаноў дашкольнай адукацыі / Д. М. Дубініна. — Мінск : Новое знанне, 2016. — 208 с.

25. **Дубинина, Д. Н.** Мир вокруг меня : учеб. метод. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования с рус. яз. обучения / Д. Н. Дубинина. — 2-е изд., расш. — Минск : Нац. ин-т образования, 2012. — 64 с. — (УМК «Мои первые уроки»).

26. **Дубініна, Д. М.** Свет вакол мяне : вучэб. метаэд. дапаможнік для педагогаў устаноў дашкольнай адукацыі з бел. мовай навучання / Д. М. Дубініна. — 2-е выд., пашыр. — Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2012. — 56 с. — (ВМК «Мае першыя ўрокі»).

27. **Дубініна, Д. М.** Свет вакол мяне : вучэб. дапаможнік для выхаванцаў старшых груп (ад пяці да шасці гадоў) устаноў дашкольнай адукацыі / Д. М. Дубініна. — 12-е выд. — Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2017. — 64 с. : іл. — (ВМК «Мае першыя ўрокі»).

28. **Дубініна, Д. М.** Свет вакол мяне. Рабочы сшытак : вучэб. дапаможнік для выхаванцаў

старшых груп (ад пяці да шасці гадоў) устаноў дашкольнай адукацыі / Д. М. Дубініна. — 12-е выд. — Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2017. — 56 с. : іл. — (ВМК «Мае першыя ўрокі»).

29. **Дубініна, Д. М.** Родная прырода ў вуснай народнай творчасці : дапаможнік для педагогаў устаноў дашкольнай адукацыі / Д. М. Дубініна, А. А. Страха, Д. У. Дубінін. — Мазыр : Белы Вецер, 2014—2016. — 133, [3] с.

30. **Евдокимова, Н. Н.** Твоя столица: театры Минска: (от 5 до 7 лет) : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Н. Н. Евдокимова. — Минск : Нар. асвета, 2016. — 16 с. рус. + 16 с. бел.: 28 л. ил. — (Серия «Страницы родной земли»).

31. **Жабко, Я. Г.** Катится по небу солнышко: песни для детей дошкольного возраста (от 3 до 7 лет) : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Я. Г. Жабко. — Минск : Нац. ин-т образования, 2015. — 104 с.

32. **Жабко, Я. Г.** Катится по небу солнышко: песни для детей дошкольного возраста (от 3 до 7 лет) : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Я. Г. Жабко. — Минск : Аверсэв, 2016. — 112 с.

33. **Житко, И. В.** Математическая мозаика : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / И. В. Житко. — Минск : Аверсэв, 2016. — 64 с. : ил. — (Серия «Умней-ка!»).

34. **Житко, И. В.** Умней-ка. 5—6 лет. Математическая мозаика : учеб. нагляд. пособие для учреждений дошкольного образования / И. В. Житко. — Минск : Аверсэв, 2018. — 64 с. : ил.

35. **Житко, И. В.** Математический калейдоскоп : учеб. метод. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования с рус. яз. обучения / И. В. Житко. — 2-е изд., пересм. — Минск : Нац. ин-т образования, 2012. — 64 с. — (УМК «Мои первые уроки»).

36. **Жытко, І. У.** Матэматычны калейдаскоп : вучэб.-метаэд. дапаможнік для педагогаў устаноў дашкольнай адукацыі з бел. мовай навучання / І. У. Жытко. — 2-е выд., перагл. — Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2012. — 64 с. — (ВМК «Мае першыя ўрокі»).

37. **Жытко, І. У.** Матэматычны калейдаскоп : вучэб. дапаможнік для выхаванцаў старшых груп (ад пяці да шасці гадоў) устаноў дашкольнай адукацыі / І. У. Жытко. — 12-е выд. — Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2017. — 64 с. : іл. — (ВМК «Мае першыя ўрокі»).

38. **Жытко, І. У.** Матэматычны калейдаскоп. Рабочы сшытак : вучэб. дапаможнік для выхаванцаў старшых груп (ад пяці да шасці гадоў) устаноў дашкольнай адукацыі / І. У. Жытко. — 12-е выд. — Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2017. — 64 с. : іл. — (ВМК «Мае першыя ўрокі»).

39. Залатая скарбонка. Хрэстаматыя для дашкольнікаў : дапаможнік для педагогаў устаноў

дашкольнай адукацыі з бел. і рус. мовамі навучання. — Мінск: Аверсэв, 2018. — 413 с. : іл.

40. Игра в жизни дошкольника : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Е. А. Панько [и др.]; под ред. Я. Л. Коломинского, Е. А. Панько. — Мозырь : Белый Ветер, 2014—2016. — 184 с.

41. Казаручик, Г. Н. Экологическое воспитание детей дошкольного возраста : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Г. Н. Казаручик. — Минск : Нац. ин-т образования, 2014. — 72 с.

42. Ладутько, Л. К. Природа в развитии и воспитании детей дошкольного возраста (от 5 до 6 лет) : учеб.-метод. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Л. К. Ладутько, С. В. Шкляр. — Минск : Нац. ин-т образования, 2014. — 255 с.

43. Ладутько, Л. К. Природа в развитии и воспитании детей дошкольного возраста (от 5 до 6 лет) : учеб.-метод. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Л. К. Ладутько, С. В. Шкляр. — Минск : Аверсэв, 2016, 2017. — 255 с.

44. Ладутько, Л. К. Удивительный мир природы (от 5 до 6 лет) : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Л. К. Ладутько, С. В. Шкляр. — Минск : Нац. ин-т образования, 2014. — 48 с. : ил.

45. Ладутько, Л. К. Удивительный мир природы (от 5 до 6 лет) : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Л. К. Ладутько, С. В. Шкляр. — Минск : Аверсэв, 2016—2018. — 48 с. : ил.

46. Латушко, Ю. С. Веселая математика : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Ю. С. Латушко. — Минск : Новое знание, 2015. — 32 с. : ил. + [1] л. ил.

47. Литвина, Н. В. Ознакомление детей старшего дошкольного возраста с рукотворным миром : учеб. метод. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования : с электрон. прил. / Н. В. Литвина, Е. И. Лосик. — Минск : Выш. школа, 2014. — 109 с. : + 1 электрон. опт. диск.

48. Никашина, Г. А. Интеллектуально-творческое развитие детей дошкольного возраста : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Г. А. Никашина. — Минск : Нац. ин-т образования, 2014. — 167 с.

49. Пашко, В. Л. Учимся говорить красиво (от 5 до 7 лет) : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / В. Л. Пашко. — Мозырь : Белый Ветер, 2016. — 23 л. : ил.; 45, [3] с.

50. Петрикевич, А. А. Твоя столица: парки и скверы Минска: (от 5 до 7 лет) : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошкольного

образования / А. А. Петрикевич. — Минск : Нар. асвета, 2016. — 16 с. рус. + 16 с. бел. : 27 л. ил. — (Серия «Страницы родной земли»).

51. Петрикевич, А. А. Экологическая мозаика : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / А. А. Петрикевич. — Минск : Аверсэв, 2016—2018. — 40 с. : ил. — (Серия «Умней-ка!»).

52. Полягошко, С. В. Творческое развитие ребенка в условиях художественно-речевой деятельности : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / С. В. Полягошко. — Мозырь : Белый Ветер, 2014—2016. — 82 л. : ил.; 47, [1] с.

53. Психологическая культура руководителя дошкольного учреждения : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Е. А. Панько [и др.]; под ред. Я. Л. Коломинского, Е. А. Панько. — Минск : Нац. ин-т образования, 2014. — 222 с.

54. Смолер, Е. И. Развитие интеллектуальной активности детей дошкольного возраста : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Е. И. Смолер. — Мозырь : Белый Ветер, 2014. — 104 с.

55. Смолер, Е. И. Развитие старших дошкольников в эвристической деятельности : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Е. И. Смолер. — Минск : Нац. ин-т образования, 2014. — 94 с.

56. Старжинская, Н. С. Народная цацка — люстэрка культуры (ад 3 да 7 гадоў) : дапаможнік для педагогаў устаноў дашкольнай адукацыі з бел. і рус. мовамі навучання: з электрон. дад. / Н. С. Старжинская, Д. М. Дубініна. — Мінск : Выш. школа, 2014. — 87 с. + 1 электрон. апт. дыск.

57. Старжинская, Н. С. Подготовка к обучению грамоте в детском саду: занятия, игры, занимательный материал : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Н. С. Старжинская. — Минск : Новое знание, 2014—2016. — 208 с.

58. Старжинская, Н. С. Развіццё беларускага маўлення дашкольнікаў ад 4 да 7 гадоў : вучэб.-метады. дапаможнік для педагогаў устаноў дашкольнай адукацыі з рус. мовай навучання / Н. С. Старжинская, Д. М. Дубініна. — Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2016. — 184 с.

59. Старжинская, Н. С. Развіццё беларускага маўлення дашкольнікаў ад 4 да 7 гадоў : вучэб.-метады. дапаможнік для педагогаў устаноў дашкольнай адукацыі з рус. мовай навучання / Н. С. Старжинская, Д. М. Дубініна. — Мінск : Аверсэв, 2017, 2018. — 184 с.

60. Старжинская, Н. С. Развіццё беларускага маўлення дашкольнікаў ад 5 да 7 гадоў : вучэб. нагляд. дапаможнік для педагогаў устаноў дашкольнай адукацыі з рус. мовай навучання / Н. С. Старжинская, Д. М. Дубініна. — Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2016. — 40 с. : іл.

61. **Старжинская, Н. С.** Развіццё беларускага маўлення дашкольнікаў ад 5 да 7 гадоў : вучэб. нагляд. дапаможнік для педагогаў устаноў дашкольнай адукацыі з рус. мовай навучання / Н. С. Старжинская, Д. М. Дубініна. — Мінск : Аверсэв, 2018. — 40 с. : іл.

62. **Старжинская, Н. С.** Развіццё беларускага маўлення і маўленчых зносін дзяцей дашкольнага ўзросту ад 6 да 7 гадоў : вучэб. нагляд. дапаможнік для педагогаў устаноў дашкольнай адукацыі з рус. мовай навучання / Н. С. Старжинская, Д. М. Дубініна. — Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2016. — 60 с. : іл.

63. **Старжинская, Н. С.** Развіццё беларускага маўлення і маўленчых зносін дзяцей дашкольнага ўзросту ад 6 да 7 гадоў : вучэб. нагляд. дапаможнік для педагогаў устаноў дашкольнай адукацыі з рус. мовай навучання / Н. С. Старжинская, Д. М. Дубініна. — Мінск : Аверсэв, 2017, 2018. — 60 с. : іл.

64. **Старжинская, Н. С.** Речевая мозаіка : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Н. С. Старжинская. — Минск : Аверсэв, 2016, 2017. — 56 с. : ил. — (Серия «Умней-ка!»).

65. **Старжинская, Н. С.** Умней-ка. 5—6 лет. Речевая мозаика : учеб. нагляд. пособие для учреждений дошкольного образования / Н. С. Старжинская. — Минск : Аверсэв, 2018. — 64 с. : ил.

66. **Ходанович, Л. С.** Путешествие в мир музыки : учеб.-метод. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования с рус. яз. обучения / Л. С. Ходанович. — 2-е изд., пересм. — Минск : Нац. ин-т образования, 2012. — 64 с. — (УМК «Мои первые уроки»).

67. **Хадановіч, Л. С.** Падарожжа ў свет музыкі : вучэб.-метад. дапаможнік для педагогаў устаноў дашкольнай адукацыі з бел. мовай навучання / Л. С. Хадановіч. — 2-е выд., перагл. — Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2012. — 64 с. — (ВМК «Мае першыя ўрокі»).

68. **Хадановіч, Л. С.** Падарожжа ў свет музыкі : вучэб. дапаможнік для выхаванцаў старшых груп (ад пяці да шасці гадоў) устаноў дашкольнай адукацыі / Л. С. Хадановіч. — 12-е выд. — Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2017. — 64 с. : іл. — (ВМК «Мае першыя ўрокі»).

69. **Хадановіч, Л. С.** Падарожжа ў свет музыкі. Рабочы сшытак : вучэб. дапаможнік для выхаванцаў старшых груп (ад пяці да шасці гадоў) устаноў дашкольнай адукацыі / Л. С. Хадановіч. — 12-е выд. — Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2017. — 64 с. : іл. — (ВМК «Мае першыя ўрокі»).

70. **Царева, Л. П.** Читаем вместе : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования с бел. и рус. яз. обучения / Л. П. Царева. — Мозырь : Белый Ветер, 2015, 2016. — 63, [1] с. : ил.

71. Читаем детям: хрестоматия : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования : в 3 т. / сост. : А. И. Саченко, Л. А. Смаль. — Минск : Экоперспектива, 2015. — Т. 3 : От 5 до 7 лет. В 2 кн., кн. 1. — 463 с.

72. Читаем детям: хрестоматия : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования : в 3 т. / сост. : А. И. Саченко, Л. А. Смаль. — Минск : Экоперспектива, 2015. — Т. 3 : От 5 до 7 лет. В 2 кн., кн. 2. — 479 с.

73. **Шебеко, В. Н.** Физическая культура детей от пяти до шести лет : учеб.-метод. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / В. Н. Шебеко. — Минск : Нац. ин-т образования, 2016. — 216 с.

74. **Шебеко, В. Н.** Физическая культура детей от пяти до шести лет : учеб.-метод. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / В. Н. Шебеко. — Мозырь : Белый Ветер, 2017. — 216 с.

75. **Шебеко, В. Н.** Физическая культура детей от пяти до шести лет : учеб.-метод. пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / В. Н. Шебеко. — 2-е изд. — Мозырь : Выснова, 2018. — 216 с.

76. Шестилетний ребенок в семье и учреждениях образования : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Е. А. Панько [и др.]; под ред. Я. Л. Коломинского, Е. А. Панько. — Минск : Нац. ин-т образования, 2016. — 216 с. : ил.

77. **Шишкина, В. А.** Двигательное развитие дошкольника : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / В. А. Шишкина. — Мозырь : Белый Ветер, 2014—2016. — 133, [3] с.

78. **Шишкина, В. А.** Подвижные игры для детей дошкольного возраста : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / В. А. Шишкина, М. Н. Дедулевич. — Мозырь : Белый Ветер, 2014—2016. — 88 с.

79. **Шишкина, В. А.** Умней-ка. 5—6 лет. Мозаика здоровья : учеб. нагляд. пособие для учреждений дошкольного образования / В. А. Шишкина. — Минск : Аверсэв, 2018. — 32 с. : ил.

Учебные издания по дошкольному образованию к 2018/2019 учебному году (планируются к изданию)

1. **Ладутько, Л. К.** Ребенок познает рукотворный мир (от 5 до 7 лет) : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования с рус. яз. обучения / Л. К. Ладутько, С. В. Шкляр. — Минск : Нац. ин-т образования, 2018.

В пособиях представлены конспекты занятий, игр, игровых упражнений, примерное планирование нерегламентированной деятельности в соответствии с задачами образовательных областей «Ребенок и общество» (компонент «Рукотворный мир») и «Развитие речи и культура речево-

го общения» учебной программы дошкольного образования.

Содержание пособия направлено на обогащение представлений о рукотворном мире; развитие умений сравнивать, обобщать, классифицировать предметы и объекты, на воспитание бережного отношения к ним. Одновременно решаются задачи творческого, речевого и коммуникативного развития воспитанников.

Пособие рекомендуется использовать в комплексе с одноименным учебным наглядным пособием.

Адресуется педагогическим работникам учреждений дошкольного образования.

2. **Ладуцька, Л. К.** Дзіця пазнае рукатворны свет (ад 5 да 7 гадоў) : дапаможнік для педагогаў устаноў дашкольнай адукацыі з бел. мовай навучання / Л. К. Ладуцька, С. У. Шкляр. — Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2018.

У дапаможніку прадстаўлены канспекты заняткаў, гульняў, гульнявых практыкаванняў, прыкладнае планаванне нерэгламентаванай дзейнасці ў адпаведнасці з задачамі адукацыйных абласцей «Дзіця і грамадства» (кампанент «Рукатворны свет») і «Развіццё маўлення і культура маўленчых зносін» вучэбнай праграмы дашкольнай адукацыі.

Адрасуецца педагогічным работнікам устаноў дашкольнай адукацыі.

3. **Ладутько, Л. К.** Ребенок познает рукотворный мир (от 5 до 7 лет) / Дзіця пазнае рукатворны свет (ад 5 да 7 гадоў) : учеб. нагляд. пособие для учреждений дошкольного образования с рус. / бел. языком обучения / Л. К. Ладутько, С. В. Шкляр. — Минск : Нац. ин-т образования, 2018.

Учебное наглядное пособие содержит развивающие игры в соответствии с представленными в пособии «Ребенок познает рукотворный мир» конспектами занятий.

Игры будут способствовать расширению и уточнению у детей представлений о многообразии предметов и объектов рукотворного мира, истории их возникновения и создания, о процессе их изготовления и профессиях людей, занятых на соответствующем производстве; развитию умения обобщать и классифицировать признаки и свойства предметов и материалов; эмоциональному отношению к ним.

Адресуется педагогическим работникам учреждений дошкольного образования, родителям воспитанников.

4. **Косенюк, Р. Р.** Умней-ка. 4—5 лет. Я познаю мир : учеб. нагляд. пособие для учреждений дошкольного образования / Р. Р. Косенюк, В. Н. Шашок. — Минск : Аверсэв, 2018.

Учебное наглядное пособие содержит развивающие игровые задания, которые будут способствовать уточнению, расширению и система-

тизации уже имеющихся у детей от 4 до 5 лет представлений о предметах рукотворного мира, их существенных признаках, назначении, способах использования.

Содержание пособия соответствует задачам образовательной области «Ребенок и общество» учебной программы дошкольного образования.

Адресуется педагогическим работникам учреждений дошкольного образования, родителям воспитанников.

5. **Петрикевич, А. А.** Умней-ка. 4—5 лет. Знакомство с природой : учеб. нагляд. пособие для учреждений дошкольного образования / А. А. Петрикевич. — Минск : Аверсэв, 2018.

Учебное наглядное пособие содержит развивающие игровые задания, которые будут способствовать уточнению, расширению и систематизации уже имеющихся у детей от 4 до 5 лет представлений о природе, о животных и растениях как живых существах, об их разнообразии, уникальности, а также о функциях органов чувств человека, помогающих познавать окружающий мир.

Содержание пособия соответствует задачам образовательной области «Ребенок и природа» учебной программы дошкольного образования.

Адресуется педагогическим работникам учреждений дошкольного образования, родителям воспитанников.

6. **Петрикевич, А. А.** Умней-ка. 5—6 лет. Экологическая мозаика : учеб. нагляд. пособие для учреждений дошкольного образования / А. А. Петрикевич. — Минск : Аверсэв, 2018.

Учебное наглядное пособие содержит развивающие игровые задания, которые будут способствовать расширению, углублению и систематизации уже имеющихся у детей от 5 до 6 лет представлений о природе, о животных и растениях как живых существах, об их разнообразии, уникальности, а также о единстве человека и природы, об общих для всех живых существ признаках.

Содержание пособия соответствует задачам образовательной области «Ребенок и природа» учебной программы дошкольного образования.

Адресуется педагогическим работникам учреждений дошкольного образования, родителям воспитанников.

7. **Бережная, Г. В.** Учимся плавать (от 3 до 4 лет) : пособие для педагогов учреждений дошкольного образования / Г. В. Бережная. — Минск : Адукацыя і выхаванне, 2018.

В пособии представлены методические рекомендации и планы-конспекты по обучению плаванию воспитанников второй младшей группы (от трёх до четырёх лет).

Содержание пособия соответствует образовательной области «Физическая культура» учебной программы дошкольного образования.

Адресуется педагогическим работникам учреждений дошкольного образования.